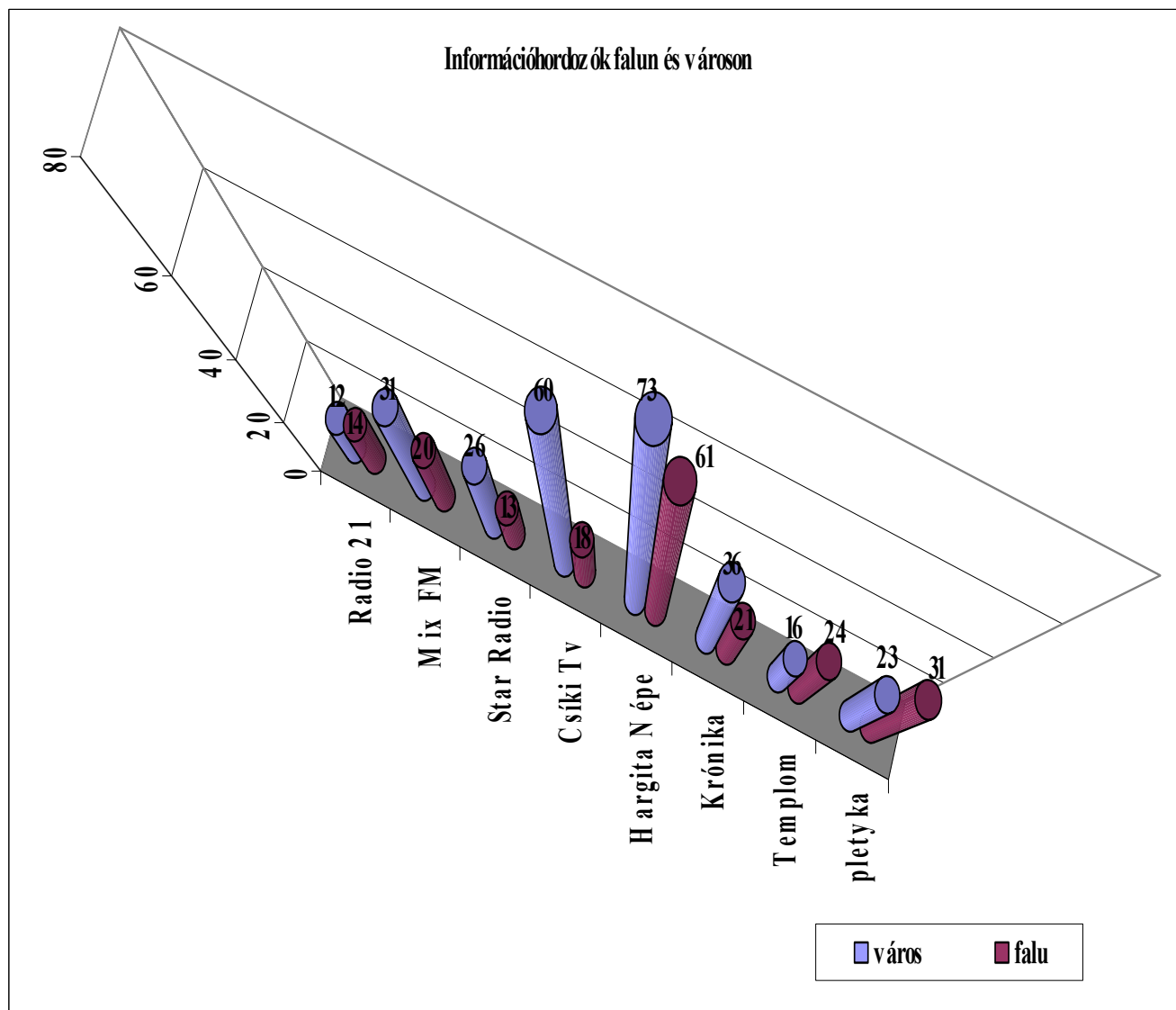

Albert József – Csata Zsombor – Kiss Tamás:

Csík terület 2004 - Közélet és közértet
- politikai helyzetjelentés -

I. Bevezető

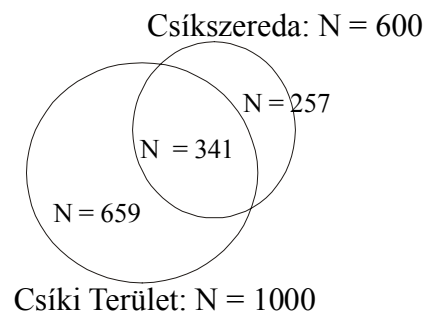
A Max Weber Társadalomkutató Központ január 22. – február 15. között közvélemény-kutatást végzett a csíki terület¹, illetve Csíkszereda magyar lakosságára reprezentatív mintán. A vizsgálat elsőrendű célja volt, hogy a nemsokára esedékes helyhatósági választásokra való tekintettel felmérje a lakosság politikai, közéleti preferenciáit, illetve problémaérzékenységét.

1. A mintavétel leírása.

Minta-elemszám. A vizsgálat alapját egy 1000 fős, a csíki területet reprezentáló minta képezte. Ezt a keretet egészítettük ki további, csíkszeredai mintán lekérdezett kérdőívvel, úgy, hogy a város tekintetében is meglegyen az a minimális esetszám ami alapján érvényes következtetéseket vonhatunk le. Ennek az eljárásnak a következtében egy „kétfenekű” mintát kaptunk, amelynek elemei egy 1000 fős csíki medencét és egy 600 fős Csíkszerdát reprezentáló minta.

A csíki medencére reprezentív mintába Csíkszereda város arányosan 343-as esetszámmal került be, ez egészítette ki a pótminta további egy 257-es esetszámmal. Így mindösszesen 1257 kérdőív lekérdezésére került sor:

1. ábra – A minta szerkezete

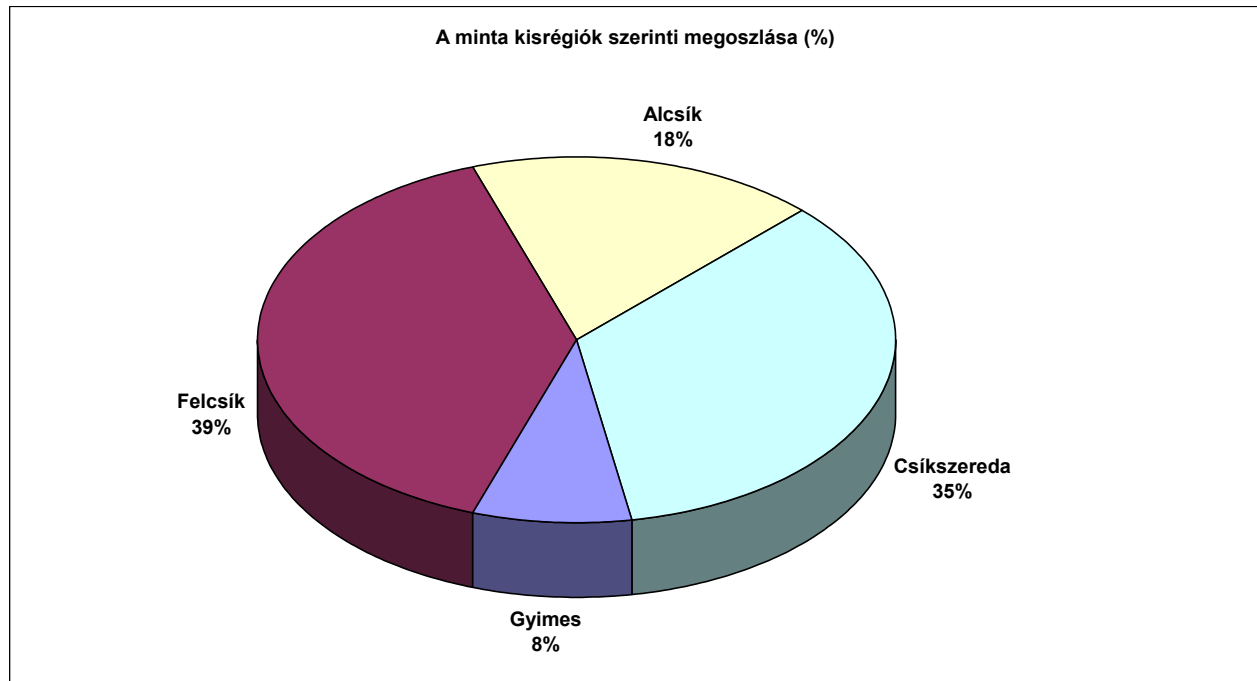

A települések kiválasztása. A csíki medence településeit kilenc kategóriába osztottuk. Az egyes településkategóriák között pedig a magyar lakosság tényleges megoszlása szerint osztottuk le a minta-elemszámokat:

¹ Csíki Terület alatt a csíki RMDSZ alapszervezethez tartozó településeket értjük.

Göröcsfalva, Gyimesközéplak, Hidegség, Kápolnapataka, Kozmás, Lázárfalva, Madéfalva, Szépvíz, Tusnád, Tusnádfürdő, Újtusnád, Csikkarcfalva. A minta a következőképpen oszlik meg az egyes kistérségek szerint:

3. ábra. A csíki területi minta megoszlása kistérségek szerint

A megkérdezettek kiválasztása. Az egyes településeken belül a megkérdezetteket a 2003-as alkotmánymódosítás előtt felújított választói névjegyzékek alapján választottuk ki véletlenszerűen. A választói névjegyzékek a mintába került falvakon papír alapú, míg Csíkszereda esetében elektronikus formában álltak rendelkezésünkre. A minta és a kérdés alapját nem a háztartás, hanem a kiválasztott személyek képezték. Az így kialakított név és címlistára bárkinek esélye volt felkerülni, aki a választói névjegyzékben szerepelt, függetlenül az illető nemzetiségétől. Ha azonban a kiválasztott személyről a kérdés alkalmából kiderült, hogy magyar nyelvű kérdőív esetében nem alkalmazható a kérdező-biztos egy pótlisról újabb címet kapott. Hasonlóképpen jártunk el, amennyiben a mintába került egyén nem volt elérhető vagy nem volt hajlandó válaszolni.

2. A vizsgált tematika

Adatfelvételünk célja az volt, hogy a helyi politikai szereplők támogatottságát, társadalmi bázisát feltérképezzük. Ezzel összefüggésben azt próbáltuk kideríteni, hogy lokális és regionális közvéleményt milyen a politikai mezőben is releváns törésvonalak osztják meg, illetve a különböző társadalmi csoportok milyen orientációs mintákkal jellemezhetők.

A kérdőív konkrétan a következő témákat járta körül:

- választási preferenciák
- a helységet és a régiót érintő problémák
- a helyi önkormányzat megítélése
- helyi vezetők, politikusok megítélése
- politikusi karakter
- intézményekben, szervezetekben való bizalom
- a romániai magyar politikai struktúrával való elégedettség, az RMDSZ megítélése
- alternatív politikai szervezetek megítélése és támogatottsága
- civil szervezetekhez való kötődés
- fiatal jelöltek megítélése és esélyei.

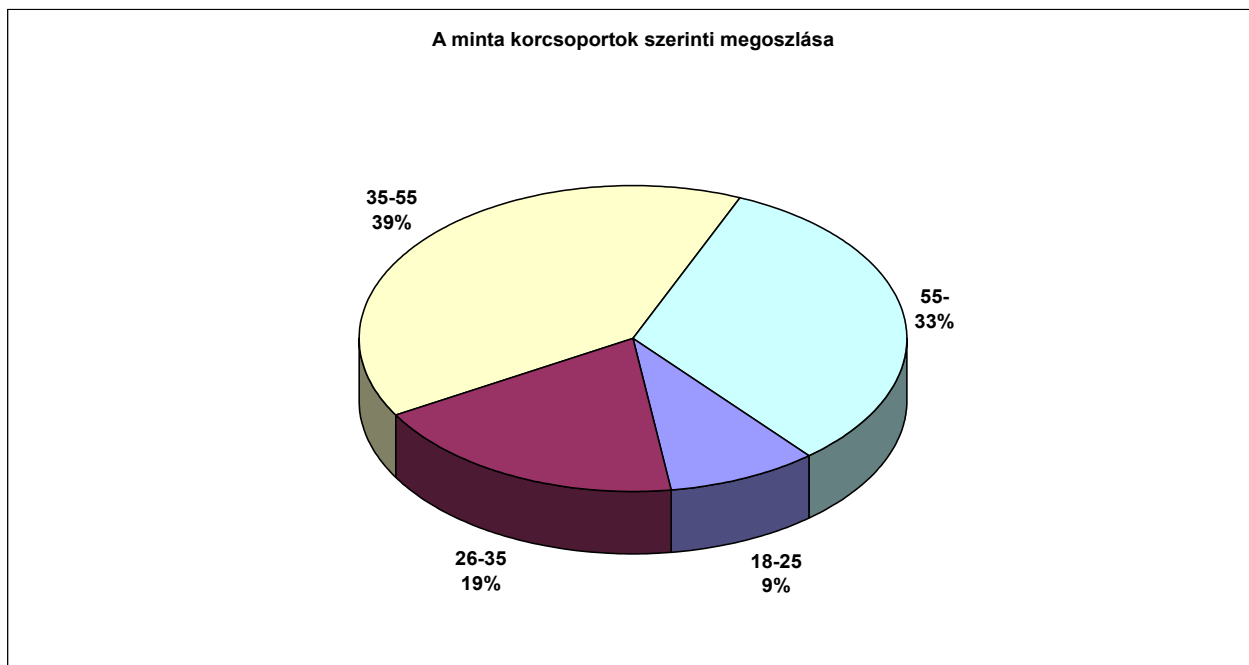
Jelentésünkben a csíki területi és a csíkszeredai eredményeket külön tárgyaljuk, megjegyezve, hogy a településszintű relevanciával bíró kérdéseket csak a csíkszeredai minta esetében van módunk tárgyalni, a csíki területi minta ugyanis a benne szereplő településekre külön-külön nem reprezentatív.

II. A csíki terület

1. Alapmegoszlások

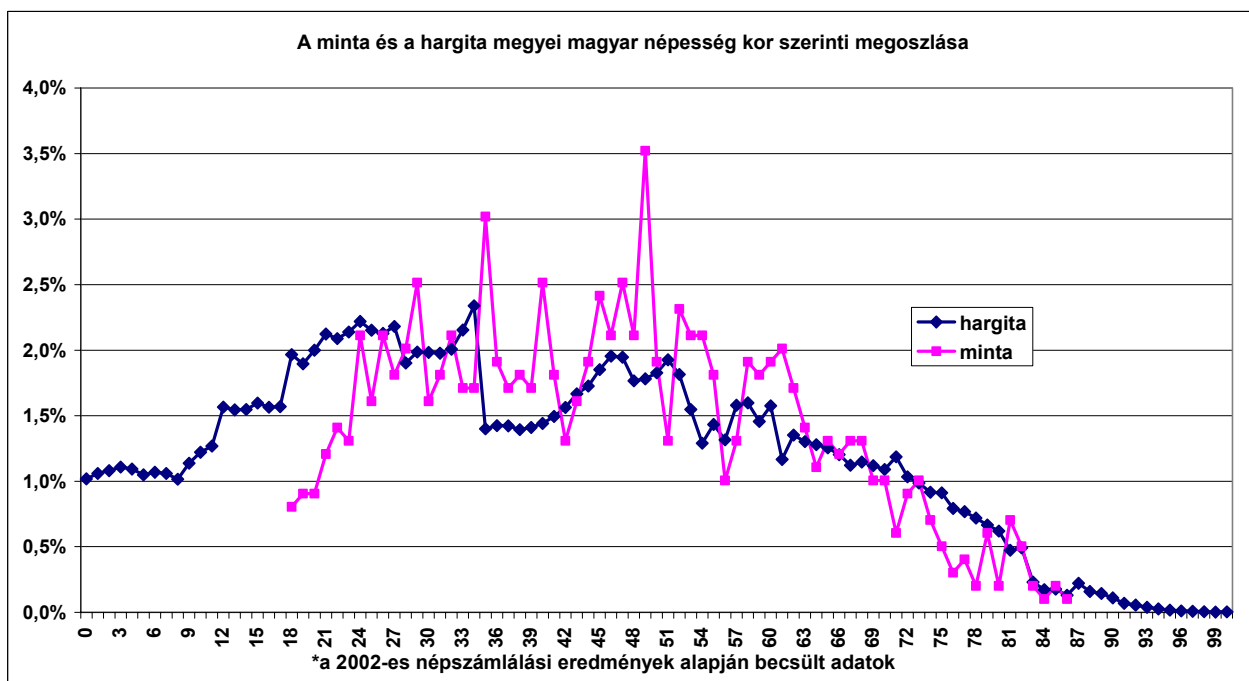
A vizsgált tematika bemutatása előtt azokat az alapmegoszlásokat ismertetjük, amelyeknek az elemzés során is szerepük lesz. Ezek közül a minta regionális megoszlását fent ismertettük.

4. ábra A minta korcsoportok szerinti megoszlása

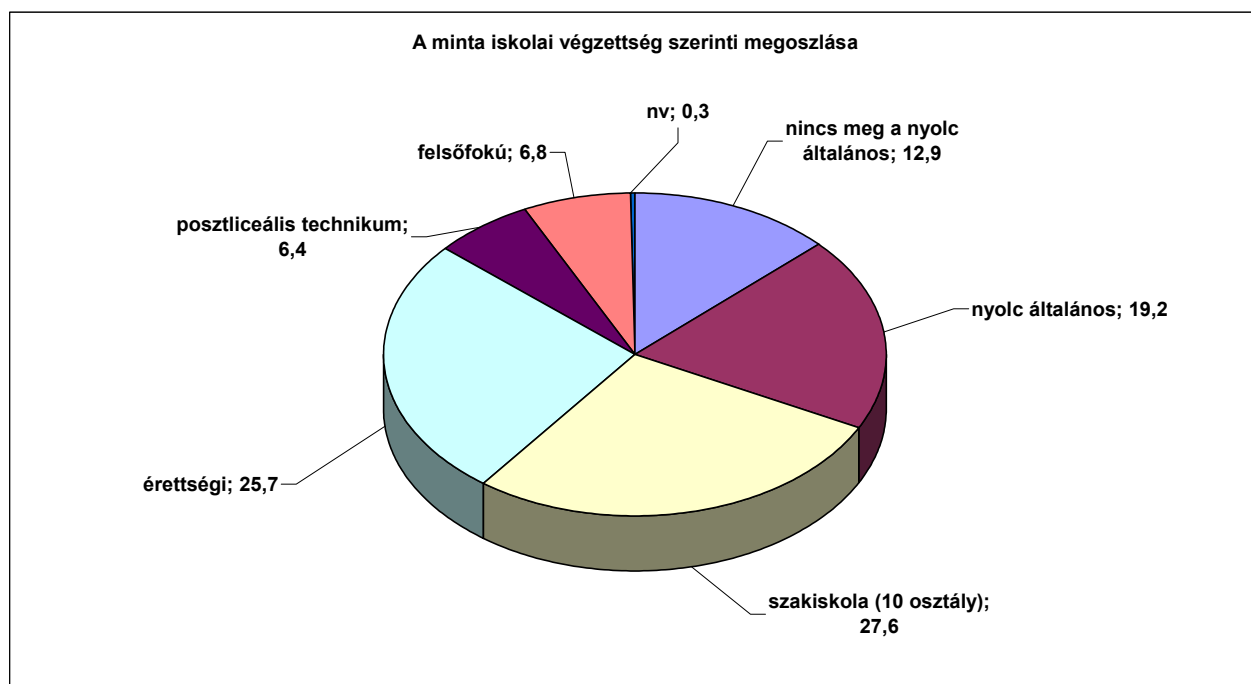
Az életkor szerinti összefüggéseket a fenti négy-kategóriás korcsoportváltozó segítségével fogjuk vizsgálni.

5. ábra. A minta és a Hargita megyei adatok kor szerinti megoszlása

Ha a Hargita megyei magyarok 2002-es népszámlálási eredmények alapján továbbszámított korösszetételéhez hasonlítjuk azt találjuk, hogy a 18-25 év közötti és a hatvanöt feletti korcsoport némiképp alulreprezentált. Arra, hogy az idősek kisebb arányban kerültek bele a mintába az a magyarázat, hogy a válaszadást elutasítók között az idősek felülreprezentáltak. A fiatalokat ezzel szemben nem fokozott bizonytalanság, hanem nagyobb földrajzi mobilitás jellemzi (oktatásban való részvétel, vendégmunka stb.), ami miatt kisebb arányban találtuk otthon őket.

6. ábra. A minta iskolázottság szerinti megoszlása

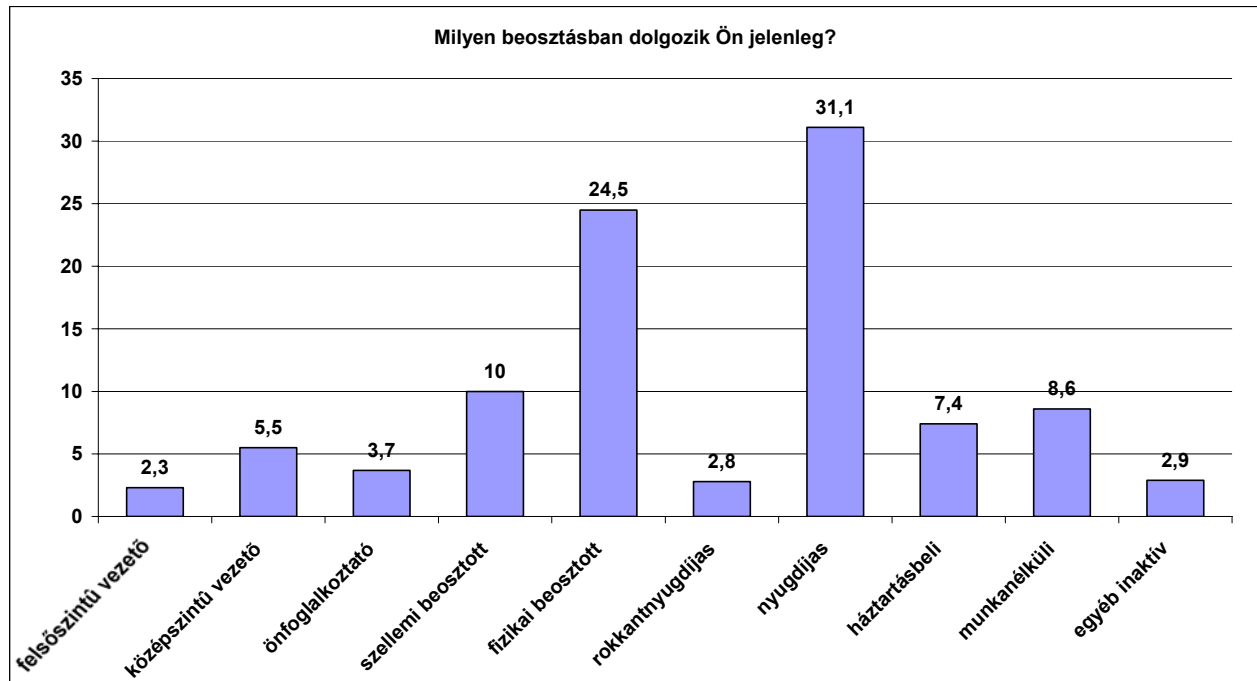
A minta megoszlása nem tér el jelentékeny mértékben a 2002-es népszámlálás Hargita megyére vonatkozó ilyen irányú adataitól.

2. táblázat. A minta gazdasági aktivitás szerinti megoszlása

<i>Dolgozik</i>	43,3%
<i>Nem dolgozik</i>	48,2%
<i>Nincs válasz</i>	8,5%

A válaszadók 43 százaléka dolgozik jelenleg, 48 százalékuk inaktív vagy munkanélküli, 8,5 százalékuk pedig nem adott választ erre a kérdésre. Kérdésre válaszolók jelenlegi beosztás szerinti megoszlása a következő:

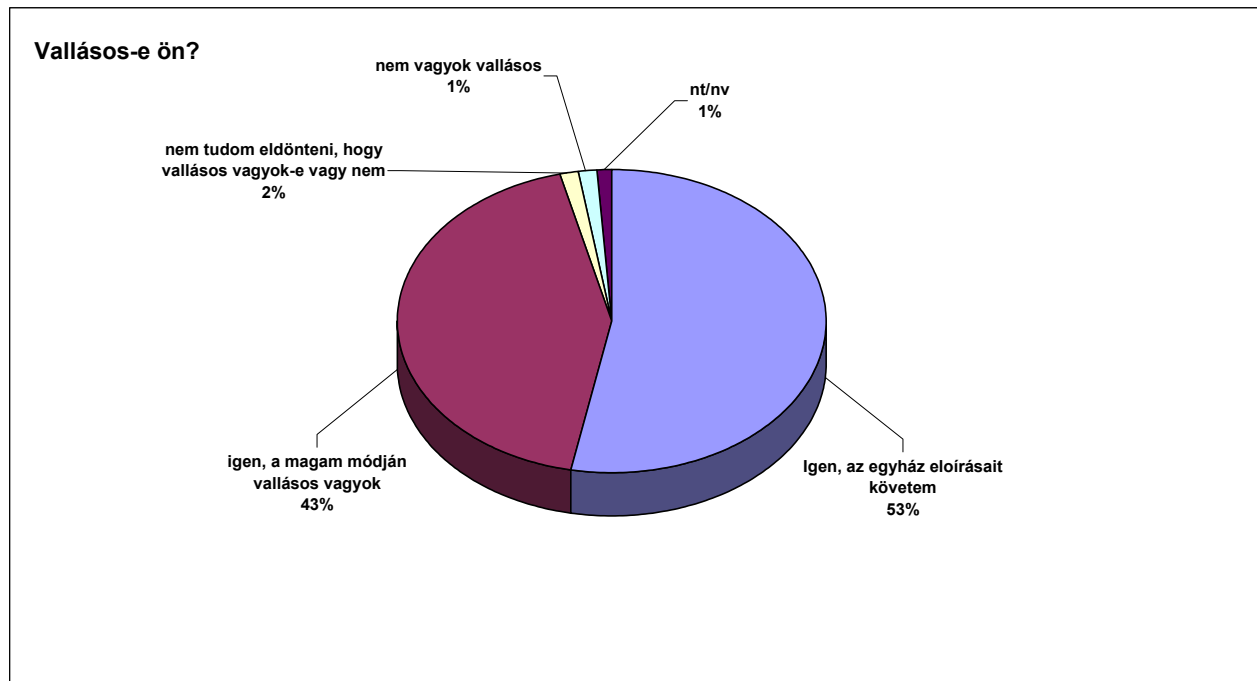
7. ábra. A minta megoszlása a kérdezett jelenlegi beosztása szerint

Nem árulunk el nagy titkot azzal, hogy a minta vallás szerinti megoszlása meglehetősen egyöntetű. A kérdezettek 92 százaléka római katolikus, 5 százaléka református, 2,1 százaléka ortodox, 0,3 százaléka unitárius és szintén 0,3 százaléka más vallás híve. Felekezeten kívülieket nem találtunk.

A következő ábra a kérdezettek vallásosságára vonatkozott. Itt is elég nagy egyöntetűséget tapasztaltunk. A válaszadók többsége azt vallotta, hogy „vallásos, az egyház tanításait követve”, szintén jelentős részük pedig a „maga módján”. Jelentéktelen azoknak az aránya, akik nem vallásosak, vagy nem tudják eldönteni, hogy vallásosak-e.

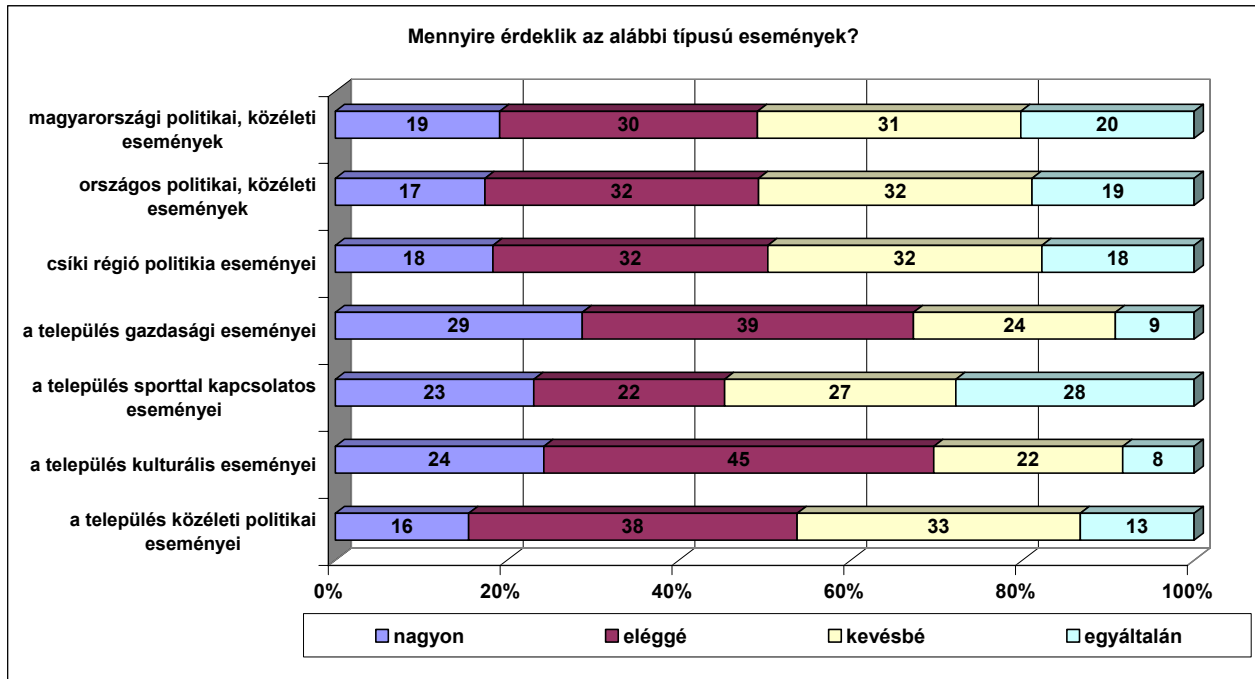
8. ábra. Ön vallásos-e

2. A közéleti politikai események iránti érdeklődés

Egy politikai közvélemény-kutatás alapkérdése, hogy a kérdezetteket milyen mértékben foglalkoztatják a politikai szférához kapcsolódó események. Egyrészt arra kérdeztünk rá, (1) hogy a politikai-közéleti események iránti érdeklődés helyi, regionális, vagy országos szinten nyilvánul-e meg, másrészt, (2) hogy a közéleti események iránti érdeklődés, hogyan viszonyul más típusú helyi eseményekhez. Ez utóbbi kérdést azért tartottuk fontosnak, mivel a politikai szociológiai szakirodalom főárama szerint egy esemény politikai vagy nem politikai jellege kontextustól függő. Más szóval bizonyos körülmények között egy kulturális vagy egy sportesemény politizálódhat, politikai üzenetek közvetítőjévé válhat. (3) Ebből a szempontból az is érdekes, hogy az egyes elsődlegesen nem politikai események milyen társadalmi rétegek számára vonzóak

9. ábra „Nyilvános” események iránti érdeklődés

(1) Kimondottan közéleti-politikai események

A kimondottan politikai jellegű események iránt a csíkiak fele érdeklődik (nagyon és eléggé válaszok összege). Ez az arány a különböző szintű (helyi regionális, országos magyarországi) események vonatkozásában ez az arány meglehetősen állandó. Az is elmondható, hogy azok érdeklődnek nagyobb valószínűséggel a helyi politika iránt, akiket az országos és regionális politika is érdekel².

(2) Nem közvetlenül politikai jellegű nyilvános események

A nem közvetlenül politikai jellegű események közül a kulturális és gazdasági jellegű események iránti érdeklődés intenzívebb, mint a közvetlenül politikai mezben feltűnő események iránt, vagyis ezeken az alkalmakon elvben több ember szólítható meg. Ugyanakkor az is kimutatható, hogy e két nem közvetlenül politikai és a közvetlenül politikai események iránti

² Ezt és az itt következő összefüggéseket korreláció-elemzéssel vizsgáltuk.

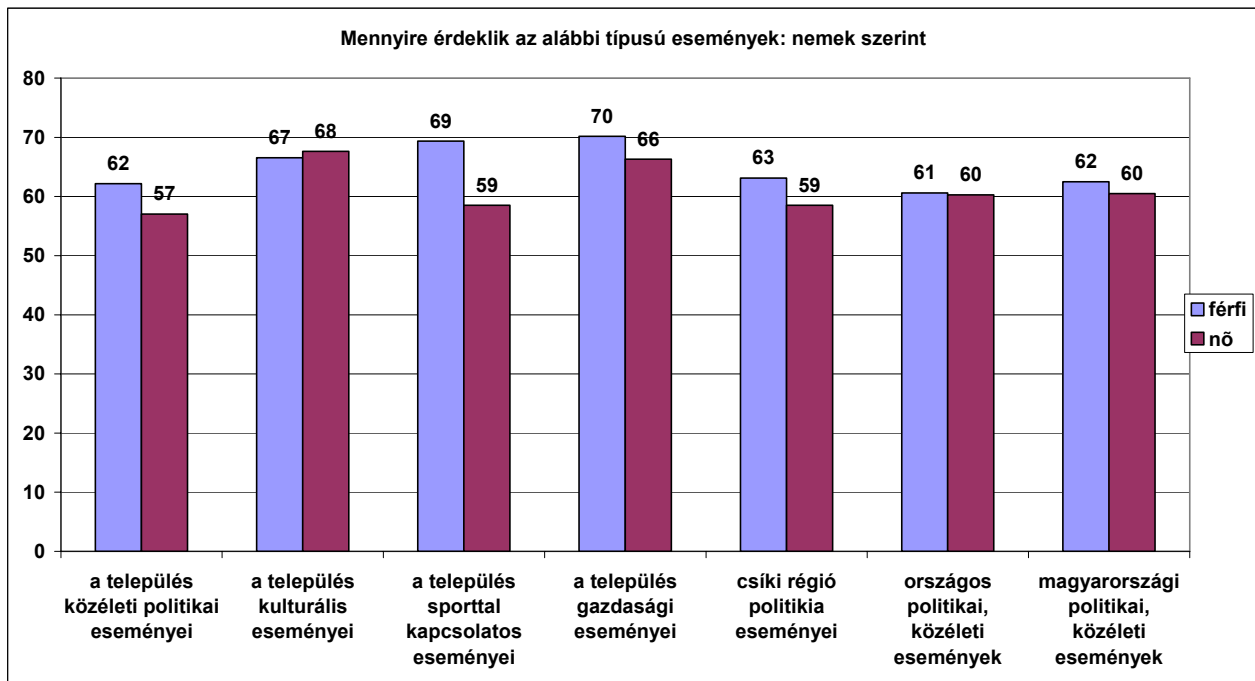
érdeklődés között szoros összefüggés van. Vagyis a politikai, a kulturális és a gazdasági jellegű események potenciális résztvevői között nagymértékű az átfedés.

A sportesemények iránti érdeklődés ennél jelnősen kisebb mértékű. Ugyanakkor elmondható, hogy a sportesemények és a politikai események iránt érdeklők között az átfedés kisebb. Ezekon potenciálisan olyanok szólíthatók meg, akik a politika iránt egyáltalán nem érdeklődnek.

(3) Mely csoportok, rétegek számára vonzóak a különböző típusú nyilvános események.

A különböző háttérváltozók függvényében az állagokat hasonlítottuk, amelyeket egy 0-tól 100-ig terjedő skálává alakítottunk át (0- egyáltalán nem érdekel, 100- nagyon érdekel)³.

10. ábra. Nyilvános események iránti érdeklődés nemek szerint

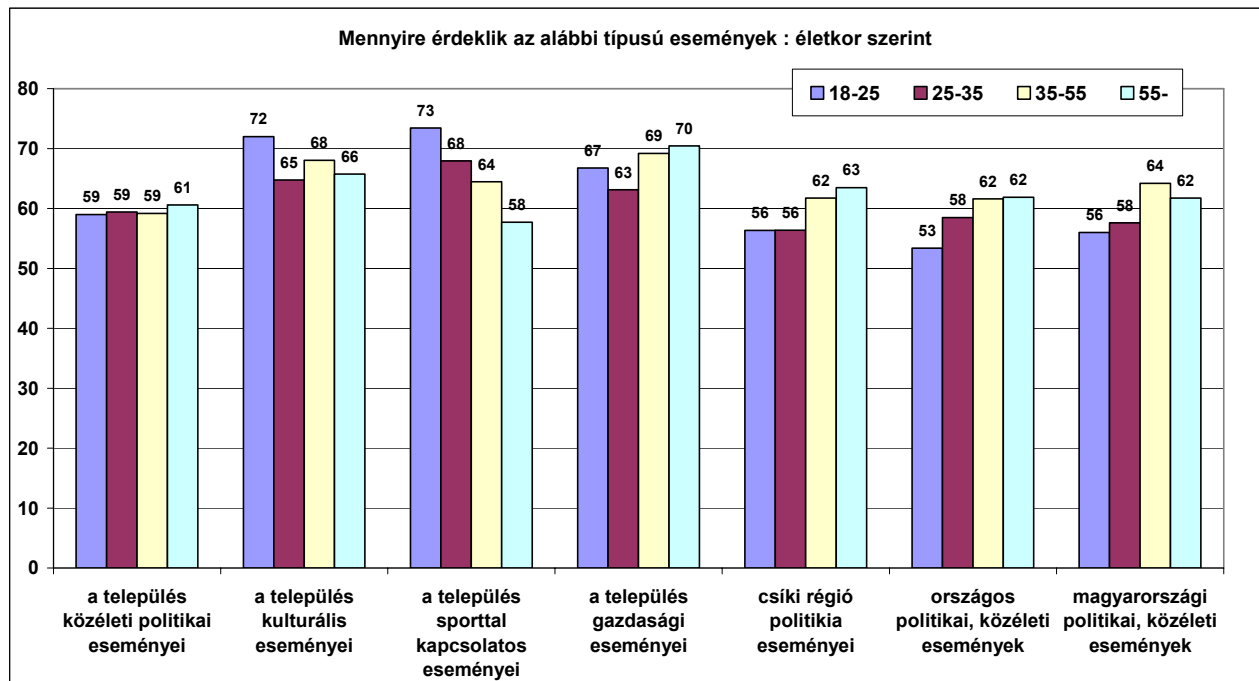

Nemek szerint statisztikailag szignifikáns eltérés mutatkozik a helyi, a regionális közéleti események valamint a sport és gazdasági események tekintetében. Ezek iránt nagyobb arányban érdeklődnek a férfiak. Vagyis elmondható, hogy a helyi politika, a sport és a gazdaság csíkban

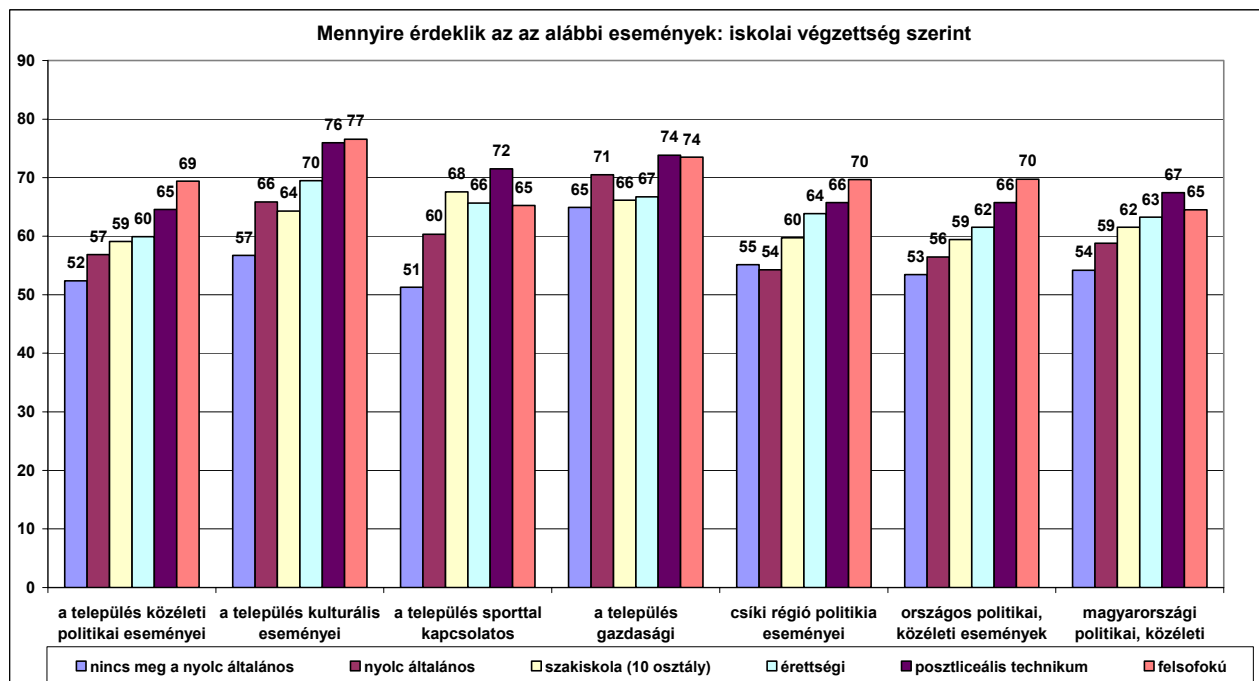
³ Az alapváltozók szerinti összehasonlítás alapját egyváltozós ANOVA elemzés képezte

inkább a férfiak ügye. Ez nem mondható „kulturáról”, valamint az országos és magyarországi politikáról.

11. ábra Nyilvános események iránti érdeklődés életkor szerint

12. ábra Nyilvános események iránti érdeklődés iskolázottság szerint

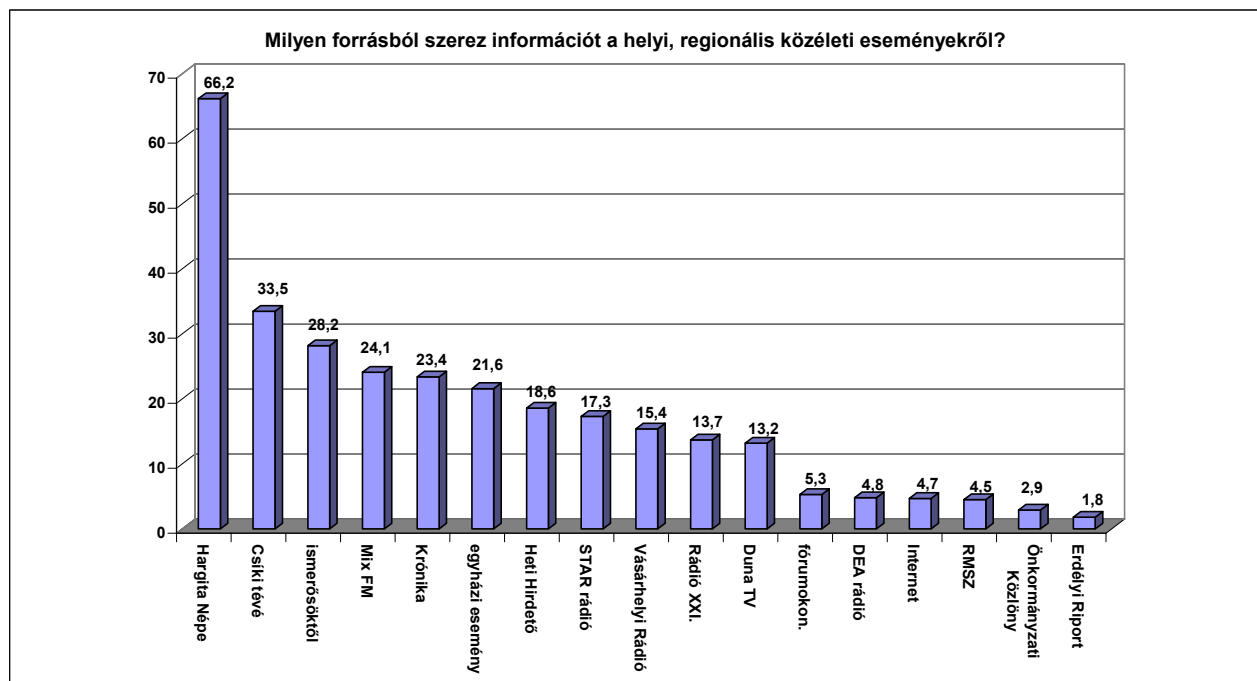
Életkor szerint megállapítható, hogy a fiatalok a regionális, országos és magyarországi események iránt kevésbé érdeklődnek, mint az idősebbek. A helyi közélet vonatkozásában nem találtunk ilyen különbséget. A fiatalok számára az országos, sőt a regionális politika is talán túl elvontnak tűnik. Ezzel szemben ők azok, akik a kulturális és sportesemények után leginkább érdeklődnek.

Az iskolázottsággal párhuzamosan emelkedik. Az érdeklődés a felsőfokú végzettséggel rendelkezők között a legintenzívebb. A nyilvános események iránt legkevésbé a nyolc osztály sem végzettek érdeklődnek. Ez a kategória (az időskorúak mellett) társadalmilag és gazdaságilag perifériális személyekből áll, akik a helyi nyilvánosság különböző eseményeiből ki vannak rekesztve. Ez a csoport leginkább a gazdasági jellegű események iránt érdeklődik, ami alatt hipotézisünk szerint nagymértékben szociális-karitatív akciókat érthet.

3. Közéleti eseményekről való informálódás

Nyílt kérdésben kérdeztünk rá arra, hogy a válaszadó milyen forrásokból informálódik a helyi, illetve regionális közéleti eseményekről.

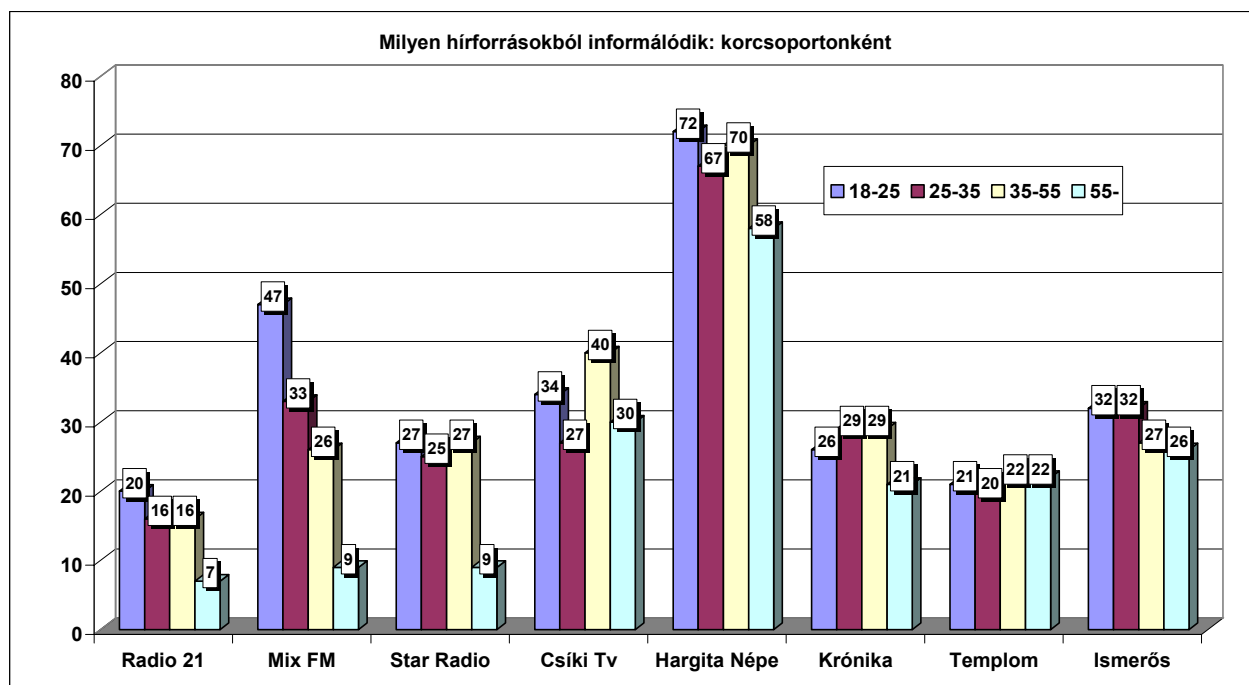
13. ábra. Milyen forrásokból informálódik a helyi és regionális közéleti eseményekről

A hírforrások közül a Hargita Népe napilap emelkedik ki, amit a válaszadók 2/3-a említett meg. A válaszadók 1/3-a említette meg a Csíki TV-t. Összességében a helyi érdekű kereskedelmi rádiók (Mix FM, Star Rádió, Radio 21) is jelentékeny információhordozók. A válaszadók majnem 1/4-e említette meg a Kolozsváron kiadott, ám csíkszeredai helyi tudósítóval is rendelkező Krónikát. A nem a régióban működő sajtótermékek közül még a Marosvásárhelyi Rádiót és a Duna Televíziót említette a válaszadók több mint 1/10-e.

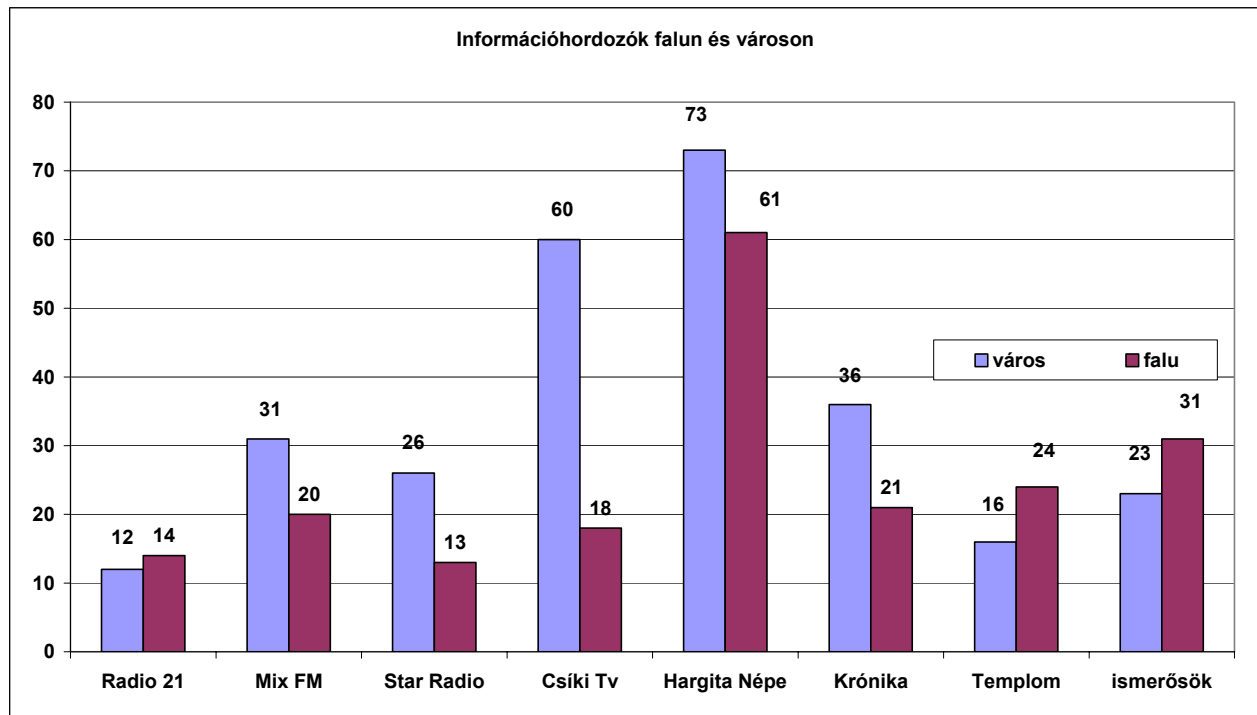
Nem jelentéktelen azoknak az aránya, akik a ismerősöktől, szomszédoktól, munkatársaktól (28 százalék), illetve a templomból, egyházi eseményekről szerzik be közéleti értesüléseiket.

14. ábra. Információforrások korcsoportonként

A helyi érdekű kereskedelmi rádiókat a fiatalabbak gyakrabban említették, mint az idősebbek. A Mix FM-et például a 18-25 év közöttiek majdnem fele megnevezte. Az 55 feletti kevesebbet olvasnak újságot és elektronikus sajtótermékekből is kevésbé informálódnak. A személyes csatornákat, vagy az egyházi rendezvényeket ugyan nem említették gyakrabban, mint más korosztályok, ám ezek relatív jelentősége esetükben mégis nagyobb.

15. ábra. Információforrások falun és városon

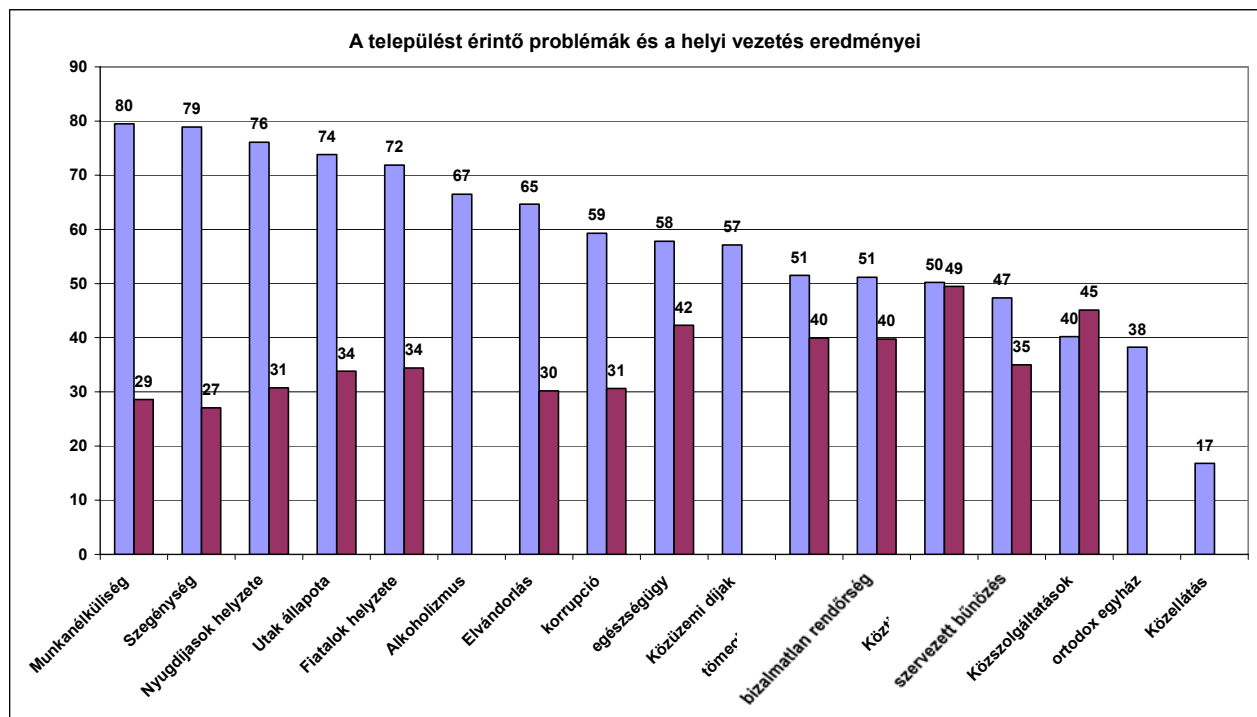
A helyi kereskedelmi rádiókon és a Csíki Tv-n keresztül továbbított üzenetek nagyobb valószínűséggel jutnak célba a városi lakosok esetében. Ez a csoport az, amelyik írott sajtótermékekből is nagyobb arányban informálódik. A falusi válaszadók esetében az általuk is nagy arányban olvasott Hargita népe mögött a templom és az ismerősökkel folytatott személyes beszélgetések jelentik a legfontosabb információforrást.

3. A települést érintő problémák és a helyi vezetés eredményeinek megítélése.

A kérdőívben arra kértük a válaszadókat, hogy 17 problémát osztályozzanak egy 1-től 5-ig terjedő skálán annak függvényében, hogy mennyire tartják súlyosnak a településen. Szintén 1-től 5-ig kellett értékelniük a helyi vezetést annak függvényében, hogy e problémák kezelésében, megoldásában milyen eredményeket ért el. Az alábbi ábrán az átlagértékeket ábrázoltuk egy 0-tól 100-ig terjedő transzformált skálán. Ezek jelentése

- a problémák vonatkozásában 0- egyáltalán nem fontos, 100- nagyon fontos
- eredmények vonatkozásában 0- egyáltalán nem volt eredménye, 100- nagyon eredményes volt

16. ábra A települést érintő problémák és a helyi vezetés eredményei

A legjelentősebbnek ítélt problémák a lakosság szociális helyzetéhez (munkanélküliség, szegénység, nyugdíjasok helyzete, fiatalok helyzete, alkoholizmus) és az infrastrukturális elmaradottsághoz (utak állapota) kötődnek. Ezek egyben azok a problémák, ahol a probléma jelentőségének az elért eredmények megítélése között a legnagyobb űr tátong.

50 feletti pontértéket kapott a hivatali korrupció, a magas közüzemi díjak, az egészségügy a tömegközlekedés, illetve a rendőrség és a lakosság közötti bizalmatlanság. Az utóbbi három probléma esetében a helyi vezetés megítélése viszonylag kedvező.

Faktoranalízis segítségével próbáltunk a válaszadók vélekedésében egymással összefüggő problémacsomagokat kialakítani. Az eljárás a válaszok együtt-járása alapján kísérel meg mögöttes dimenziókat meghatározni. A következő ilyen dimenziókat találtuk:

1. **Balkanizáció faktor**

- hivatali korrupció
- szervezett bűnözés
- az ortodox egyház térnyerése

2. Szociális problémák faktor

- elvándorlás
- munkanélküliség
- szegénység
- nyugdíjasok helyzete
- alkoholfogyasztás
- fiatalok helyzete

3. Infrastrukturális periféria

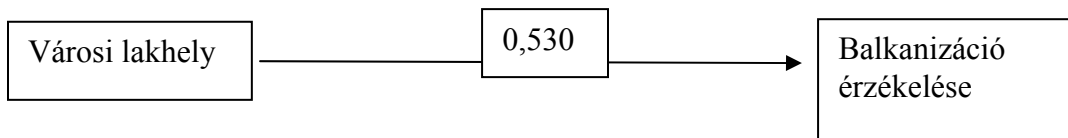
- utak állapota
- tömegközlekedés
- egészségügy
- rendőrség és lakosság közötti bizalmatlanság

4. Közszolgáltatások

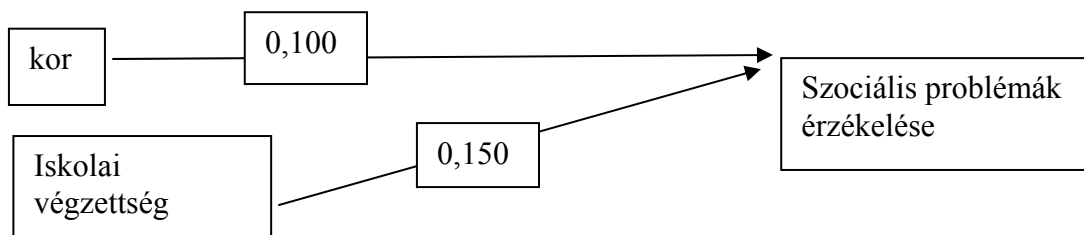
- köztisztaság
- közszolgáltatások
- közellátás

Ezek után regresszió-analízissel azt meg, hogy milyen alapváltozók teszik hajlamosabbá a válaszadókat, hogy az egyes problémákat súlyosnak érzékeljék. Az elemzésbe bevont változók a lakhely (falu/város), az életkor, az iskolázottság, a vallásosság és a nem (férfi/nő) voltak. Azokat a változókat ábrázoltuk, amelyek hatása szignifikánsnak bizonyult:

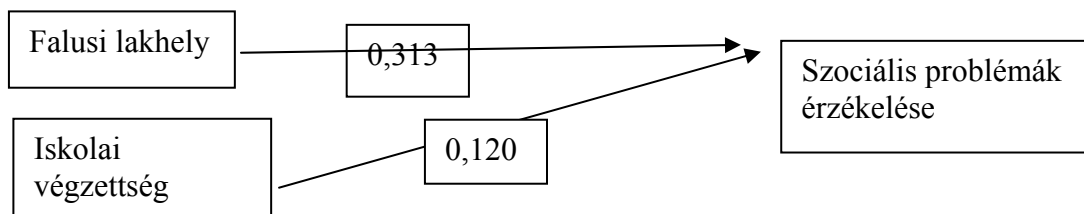
17. ábra. A „balkanizáció” érzékelését meghatározó tényezők

18. ábra A szociális problémák érzékelését meghatározó tényezők

19. ábra. Az infrastrukturális elmaradottság érzékelését meghatározó tényezők

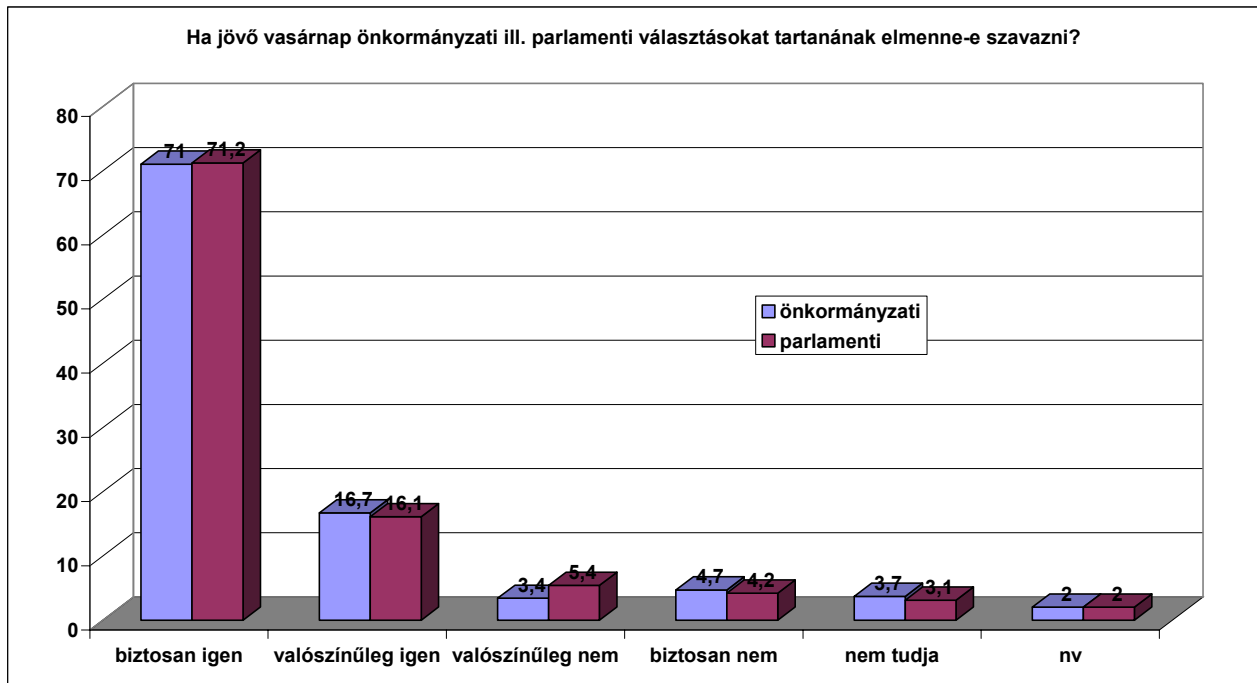
A regresszió-analízis nyomán kiderült, hogy:

- 1) A balkanzációt (hivatali korrupció, ortodox egyház térnyerése, szervezett bűnözés) leginkább a városi lakosok érzik problémának. A három említett problémát nem a kérdezettek foglalták össze a balkanizáció címszó alatt, ám az, hogy a hivatali korrupciót és a szervezett bűnözés megjelenését az ortodox egyház térnyerésével együtt emlegetik egy ilyenfajta képzettársításra enged következtetni.
- 2) A szociális problémákat az idősebbek és a képzettebbek érzik égetőnek. Az előbbiek nyilván személyes érintettségük okán, míg ez utóbbiak talán azért, mert ezeknek a problémáknak a „megkonstruálásában” van egy ideológiai vonulat. Ez alatt azt érthetjük, hogy az (el)vándorlást az érintettek nem feltétlenül élik meg problémaként, azok bizonyos róluk szóló diskurzusokban válnak problémává. Ezeket a diskurzusokat pedig általában az értelmiség, a magasan iskolázottak termelik. Ez természetesen olyan szociális problémákra mint a munkanélküliség vagy a szegénység nem igaz. Ezek az érintettek számára is problémaként jelentkeznek.
- 3) Az infrasturktúrális elmaradottságot szintén valószínűsíthetően az intenzív érintettség okán a vidéki lakosság érzékeli problémának, ugyanakkor ebben az esetben is pozitív összefüggés áll fenn az iskolai végzettséggel.

4. A választásokon, előválasztásokon való részvétel szándéka

A választáson való részvételre a helyhatósági és a parlamenti választások esetében külön rákérdeztünk, a szokásos „Ha jövő vasárnap helyhatósági, illetve parlamenti választásokat tartanának Ön elmenne-e szavazni?”. A válaszok a következőképpen oszlottak meg:

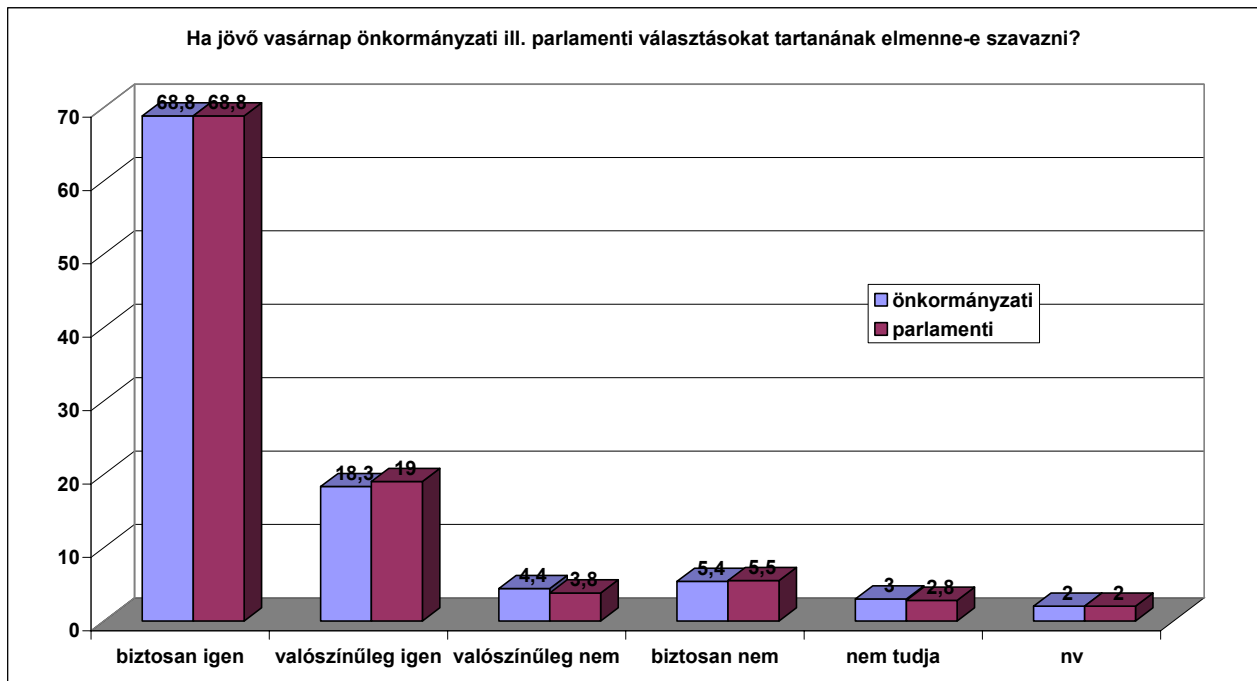
20. ábra. – Választásokon való részvételi hajlandóság (Csíki Terület)

A válaszadók választásokon való részvételi szándéka kifejezetten magas: a biztosan és valószínűleg voksolók együttes aránya 87-88 százalék úgy a parlamenti, mind az önkormányzati választások esetében.

Ami ennél figyelemre méltóbb, hogy a helyhatósági és parlamenti előválasztásokon való részvételi szándék is ezt az értéket közelíti. A biztos és valószínűleg voksolók együttes aránya itt is 87-88 százalékos.

21. ábra. – Előválasztásokon való részvételi hajlandóság (Csiki Terület)

Ezeket az eredményeket azonban nem árt fenntartásokkal kezelni, már csak azért is, mert arra a kérdésre, hogy a kérdezett hallott-e az RMDSZ által szervezett helyhatósági előválasztásokról a megkérdezettek 62 százaléka nemmel válaszolt. A kérdések egymásutánja miatt a parlamenti előválasztások ezt a kérdést nem tettük fel, azonban feltételezhetjük, hogy hasonló arányokat kaptunk volna.

4. táblázat. Hallott-e Ön az RMDSZ által szervezett helyhatósági előválasztásokról?

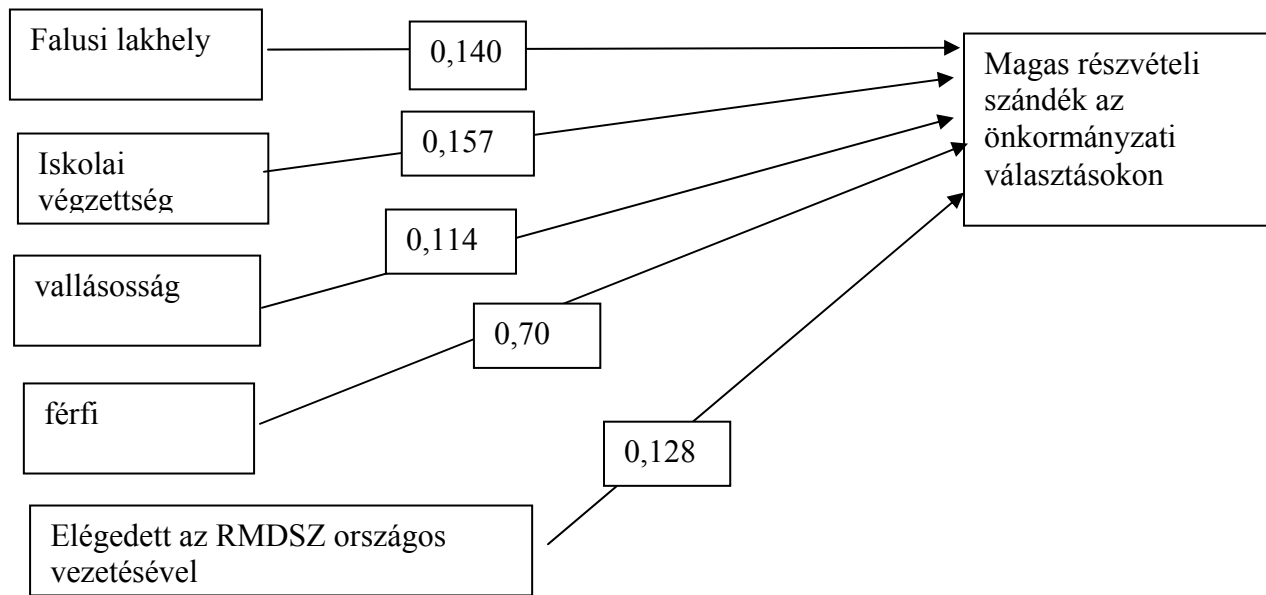
Igen	37%
Nem	61%
NV.	2%

A „jövő vasárnapi” helyhatósági előválasztásokon való részvételre vonatkozó adatok a teljes és nem az illető procedúrát ismerő kérdezettek válaszait tartalmazzák. Vagyis bár a csíkiak többsége az RMDSZ előválasztásokról nem hallott, mégis részt szeretne venni ezeken. A jelenség értelmezésére a későbbiekben térünk vissza.

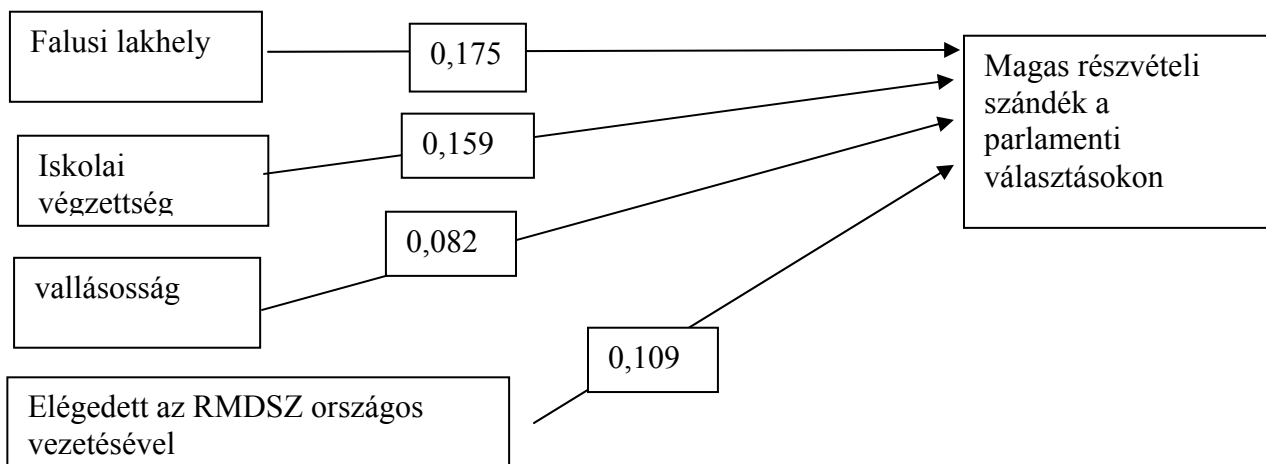
5. A parlamenti és önkormányzati választásokon való részvételt befolyásoló tényezők

A választásokon való részvételi szándékot szintén az alapváltozók függvényében vizsgáltuk regresszió-analízis segítségével. A modellbe a következő magyarázó változókat vontuk be: lakhely (falu/város), iskolai végzettség, nem (férfi/nő), vallásosság, elégedettség a helyi, a területi, illetve az országos RMDSZ vezetőségével.

22. ábra. Az önkormányzati választásokon való részvételi szándékot befolyásoló tényezők

23. ábra. A parlamenti választásokon való részvételi szándékot befolyásoló tényezők

A magas részvételt valószínűsítő tényezők az önkormányzati és a parlamenti választások tekintetében nagymértékben egybeesnek. A falusi lakhellyel rendelkezők, magasabb iskolai végzettségűek, és a vallásosak nagyobb valószínűséggel mennek el szavazni. A szavazási hajlandóság tekintetében az RMDSZ országos vezetésével való elégedettség erősebb tényezőnek bizonyult, mint a helyi RMDSZ megítélése.

A két modell közötti lényeges különbség az, hogy a helyhatósági választások tekintetében a nem is releváns magyarázó változó. Korábban már megállapítottuk, hogy csíkban a helyi politika a „férfiak ügye”.

6. Pártpreferenciák az önkormányzati és parlamenti választásokon

A kérdezettek pártpreferenciáira a helyhatósági választások kapcsán nyílt kérdésben kérdeztünk rá. A kérdező-biztosnak az így nyert „spontán” válaszokat kellett kategorizálnia a következő lehetőségek valamelyikébe: (1) RMDSZ lista (helyi, megyei) illetve polgármesterjelölt, (2) független magyar jelölt, (3) más „román párt jelöltjei (4) RMDSZ-el konkurens magyar szervezet listája. A következő megoszlásokat kaptuk:

5. táblázat. Pártpreferenciák a helyhatósági választások kapcsán

	Helyi tanácsos lista	Polgármester	Megyei tanácsos lista
RMDSZ (lista, jelölt)	70%	65%	71%
Független	14%	18%	13%
„Román” párt	1%		1%
RMDSZ-el konkurens magyar szervezet	3%	3%	4%
Bizonytalan, nem válaszol	12%	11%	12%

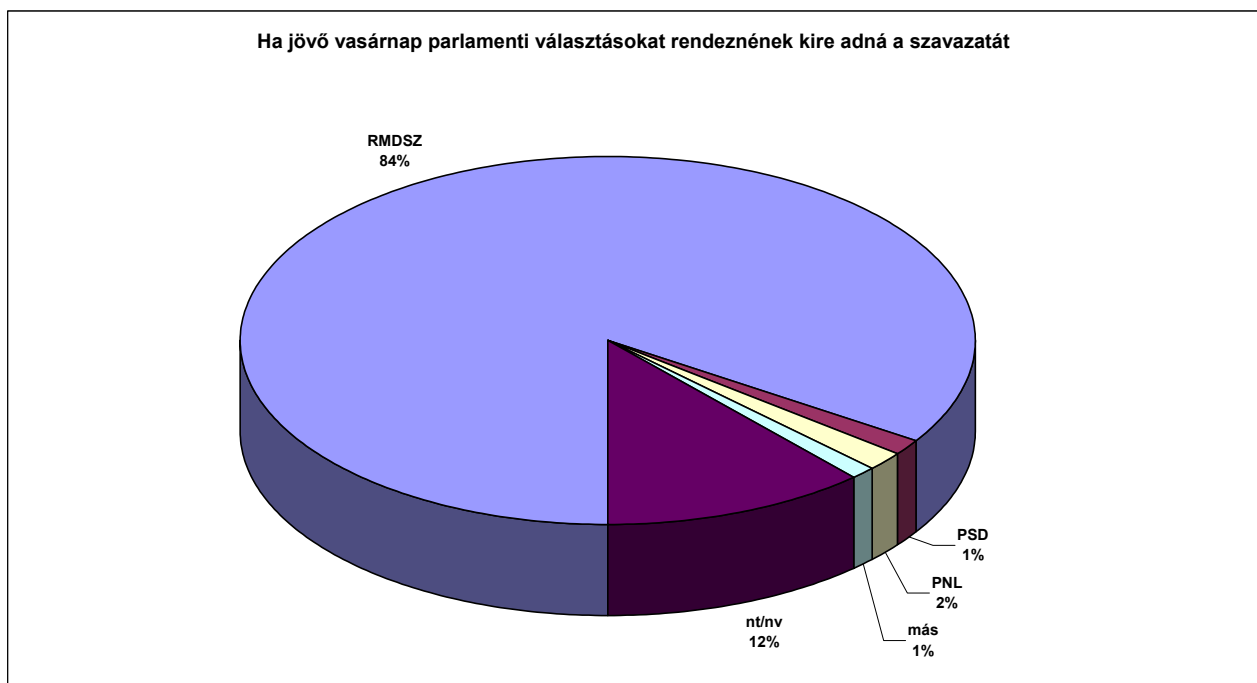
A polgármester és a helyi tanácsosi lista esetében ténylegesen várható szavazatmegoszlásról nem beszélhetünk, hisz a kérdezettek nem ugyanarra a listára voksolnának, mivel különböző településeken élnek. Ezeket az eredményeket legfeljebb jelzésértékűnek tekinthetjük.

Az RMDSZ az önkormányzati választásokon a csíki medencében élő magyarok között jelenleg a szavazatok mintegy 70 százalékára számíthat. Olyanok, akik kifejezetten valamilyen az RMDSZ mellett induló magyar szervezetet jelöltek meg viszonylag kevesen voltak, ami annak

tudható be, hogy ezeknek a szervezeteknek a státusa jelenleg is teljességgel tisztázatlan. Eredményeink alapján a nem RMDSZ-es színekben induló magyar jelöltek jó eséllyel számíthatnak arra a mintegy 15-20 százalék közötti szavazóra, akik a független magyar jelölt, illetve az RMDSZ-en kívüli magyar szervezetek jelöltjeire voksolnának. De ismét hangsúlyoznunk kell, hogy ezeknek a politikai erőknek a helyzete jelenleg cseppfolyós, ami az ilyen jellegű méréseket is bizonytalanná teszi.

A parlamenti választások kapcsán a pártopciókra ugyancsak nyílt kérdésben kérdeztünk rá. A válaszokat a kérdezőbiztosnak kellett utólagosan kategorizálnia. A parlamenti választások esetében az RMDSZ a csíki medence magyar szavazóinak 84 százalékára számíthatna. A nem-válaszolók és bizonytalanok 12 százalékos arányát alacsonynak tekinthetjük.

24. ábra. Pártpreferenciák a parlamenti választások kapcsán

7. Az RMDSZ melletti magyar politikai alakulatok megítélése.

A jól körvonalazott szervezeti háttér hiányából fakadó bizonytalanság mutatkozott meg akkor is, amikor a válaszadókat arra kértük, hogy nevezzenek meg az RMDSZ-en kívül működő romániai magyar politikai csoportosulást. Erre a kérdésre a válaszadók fele nem adott választ.

További tizenöt százalékuk pedig kifejezetten azt mondta, hogy ilyen szervezet nincs, nem halott róla vagy nem érdekli. Vagyis a válaszadók mindössze 1/3-a adott értékelhető választ.

6. Táblázat. A kérdezettek által megnevezett RMDSZ-en kívül működő magyar politikai csoportosulás. A előfordulások gyakorisága szerint.

	Említések száma	A teljes minta százalékában
Székely Nemzeti Tanács	185	20%
„Román párt” (elsősorban PNL)	33	3,6%
Tőkés László	31	3,4%
Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács	21	2,3%
Magyar Polgári Szövetség	12	1,3%
Reform Tömörülés	5	0,5%
Udvarhelyért Polgári Egylet	4	0,5%
Szász Jenő	4	0,5%
Toró T. Tibor	1	0,1%
Tulit Attila	1	0,1%
Függetlenek	1	0,1%
Egyéb (polgári kör, keresztény oldal, székely párt, MISSZ)	9	1%
„hallottam róla de nem tudom megnevezni”	12	1,3%
„nem hallottam róla” „nincs ilyen” „nem érdekel”	140	15%
Nem válaszolt	465	49%

Csíkszéken a köztudatban leginkább jelen lévő szerveződés Székely Nemzeti Tanács (SZNT), amit a kérdezettek 1/5-e említett. A többi asszociáció ennél lényegesen kisebb esetszámmal fordult elő.

Az, hogy második helyen (igaz mindössze 33 esetszámmal) valamely román párt, az esetek nagytöbbségében a liberális párt (PNL) szerepel, a 2000 évi helyhatósági választások lenyomat lehet, amikor Gyergyószentmiklóson a liberális színekben induló magyar jelöltek jelentős sikert értek el.

Mindenképpen ki kell emelnünk azt is, hogy nem volt olyan válasz, amely az RMDSZ-en kívüli politikai erőket csíkszéki kezdeményezéssel vagy politikussal azonosította volna. Megfordítva ez azt jelenti, hogy nincs olyan csíki politikus, akit a szavazók egyértelműen az RMDSZ ellenzékével azonosítanának. Szemükben az RMDSZ továbbra is ernyő, ami alá

mindenki befér(het). Ezzel szemben megjelennek az udvarhelyszéki Szász Jenő, illetve az Udvarhelyért Polgári Egyesület (UPE) vagy a háromszéki Tulit Attila. Ez nyilvánvalóan annak tudható be, hogy az RMDSZ-en kívüli csoportosulások csíkszéken egyéb székelyföldi területekhez viszonyítva kiforrotlanok. Az országos (mármint erdélyi magyar) politika szereplői közül viszonylag nagy számban említették Tőkés Lászlót, egy esetben pedig Toró T. Tibort.

Ezek után azt kérdeztük meg, hogy a megnevezett csoportosulással vagy személlyel a válaszadók milyen mértékben szimpatizálnak. A válaszadási arány érthető módon meglehetősen alacsonynak bizonyult (52 százalék). A kérdezettek közül legtöbben a „nem tudom” alternatívát jelölték meg (39 százalék).

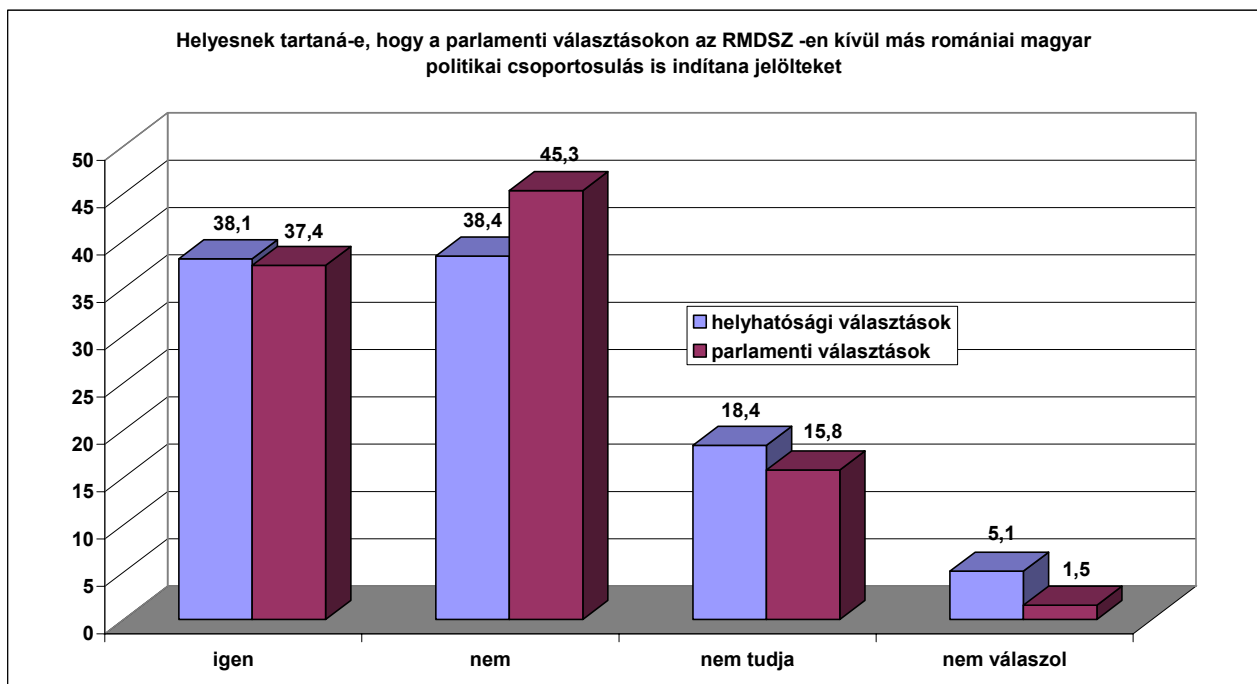
7. táblázat. Milyen mértékben szimpatizál az Ön által említett csoporttal/vezetővel?

	A válaszolók százalékában	A teljes minta százalékában
Nagy mértékben szimpatizálok	7,7%	4%
Többnyire szimpatizálok	13,3%	6,9%
Van amiben nem szimpatikus, van amiben nem értek vele, velük egyet	19,3%	10,1%
Általában nem értek egyet velük	7,2%	3,8%
Egyáltalán nem szimpatizálok	13,1%	7,1%
Nem tudom	39%	20,0
NV	-	47,7%

Nem bizonyult igaznak az a feltételezésünk, hogy az RMDSZ-en kívüli politikai szervezeteket inkább azok tudnak megnevezni, akik szimpatizálnak ezekkel. A válaszadók véleménye megoszlik e kérdésben, mi több a kérdésre válaszolók között enyhe többségben vannak azok, akiknek a megnevezett szervezet nem szimpatikus. Arról lehet szó, hogy az RMDSZ-en kívüli politikai szervezetekkel kapcsolatos híreket egy politikailag viszonylag aktív kisebbség kíséri figyelemmel és alakít ki véleményt az eseményekkel kapcsolatban. Ez a kisebbség pedig a politikai mezőhöz hasonlóan megosztott. A politikai szempontból kevésbé aktív többség ezzel szemben nem kíséri figyelemmel a romániai magyar politikai mezőn belüli csatározásokat, a felekről nem is alakít ki határozott véleményt. Ez a tény minden kétséget kizáróan a jól felépített szervezeti kerettel és politikai múlttal rendelkező („jól látható”) RMDSZ-nek kedvez és kevés esélyt ad a bizonytalan szervezeti kerettel rendelkező, a lakosság számára jórészt „láthatatlan” alternatív szerveződések számára.

Másrészt viszont, bár válaszadóink többsége nem ismer az RMDSZ melletti konkrét politikai alternatívát, és az RMDSZ-en kívüli politikai szerveződések nem követi nyomon, megoszlanak a vélemények arról, hogy helyes lenne-e az, ha az RMDSZ mellett más magyar politikai szervezet is állítana jelölteket az önkormányzati, illetve a parlamenti választásokon.

25. ábra. Helyesnek tartaná-e ha helyhatósági illetve parlamenti választásokon az RMDSZ-en kívül más romániai magyar politikai csoportosulás is indítana jelölteket

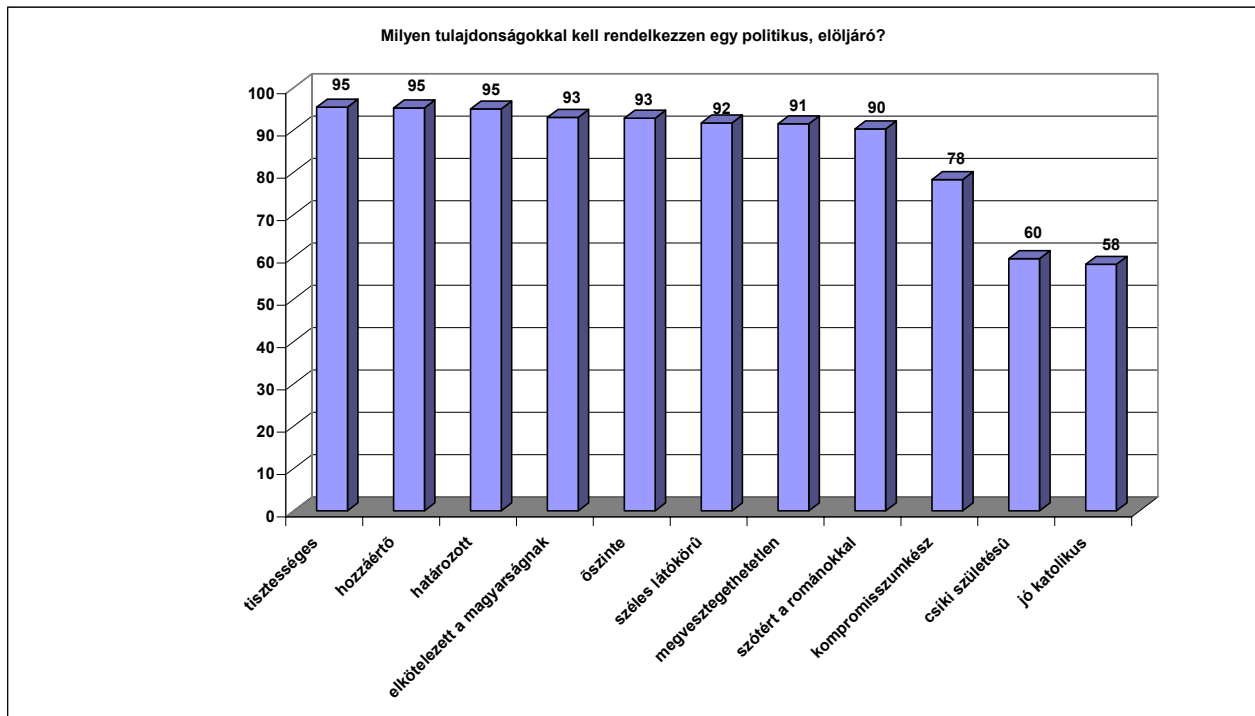

Úgy az önkormányzati mind a parlamenti választások vonatkozásában meghaladja az 1/3-ot azok aránya, akik szeretnék, ha az RMDSZ-nek lenne „nem román” alternatívája. A parlamenti választások esetében ennél többen vannak azok, akik elleneznék ezt a megoldást. A bizonytalanok és a nem-válaszolók aránya meglehetősen magas mindkét esetben. Hipotézisünk szerint az, hogy az RMDSZ mellett a választásokon induló magyar politikai szervezetek gondolata nem talál a magyar lakosság körében elutasításra székelyföldi sajátosság.

8. Politikusi, elöljárói profil

11 különböző tulajdonságot felsorolva kérdeztünk rá arra, hogy milyennek kell lennie a csíki választók szerint egy politikusnak, elöljárónak. A következő ábra az átlagértékeket ábrázolja egy 0-tól 100-ig terjedő skálán, ahol a 0 azt jelenti, hogy egyáltalán nem fontos a 100 pedig, hogy nagyon fontos.

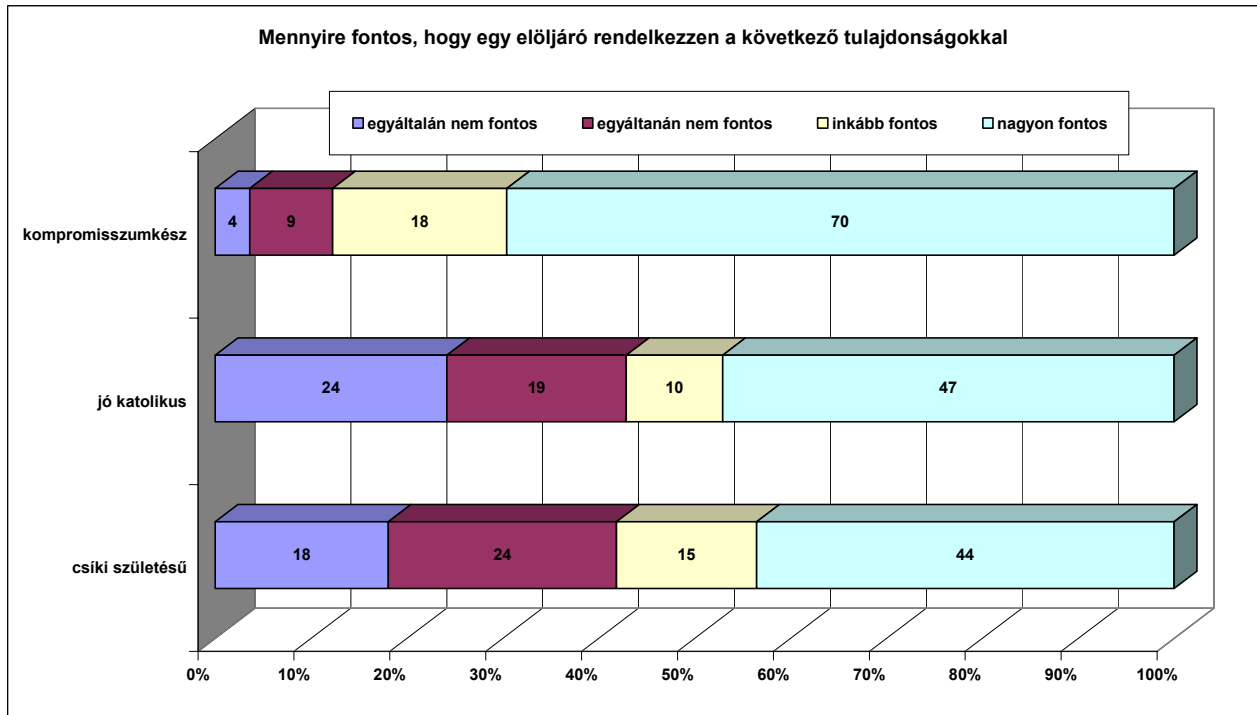
28. ábra. Milyen tulajdonságokkal kell rendelkezzen egy elöljáró?

Legkisebb pontértéket a kompromisszum-kész, a csíki születésű és a jó katolikus tulajdonságok kapták. Most mégis ezeket fogjuk tárgyalni épp azért, mert a többi tulajdonság tekintetében nagy az egyöntetőség. Nem meglepő, hogy a csíki választók szemében az számít hitelesnek, aki tisztességes, hozzáértő, határozott, őszinte, széles látókörű és megvesztegethetetlen politikusnak ismernek. Ugyanennyire fontos a választók számára, hogy egy politikus egyszerre legyen „elkötelezett a magyarságnak” és „tudjon szót érteni a román politikusokkal”.

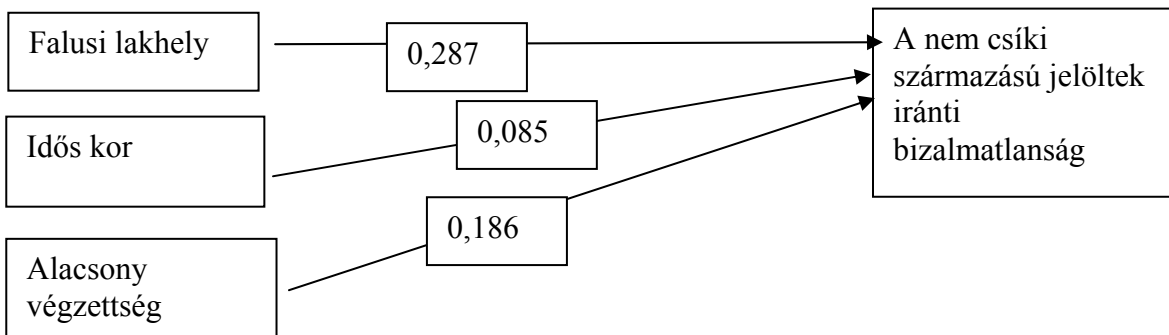
Nem mutatkozik ilyen egyöntetőség az említett három tulajdonság tekintetében.

29. ábra Mennyire fontosak az alábbi tulajdonságok egy politikus előjáró esetében

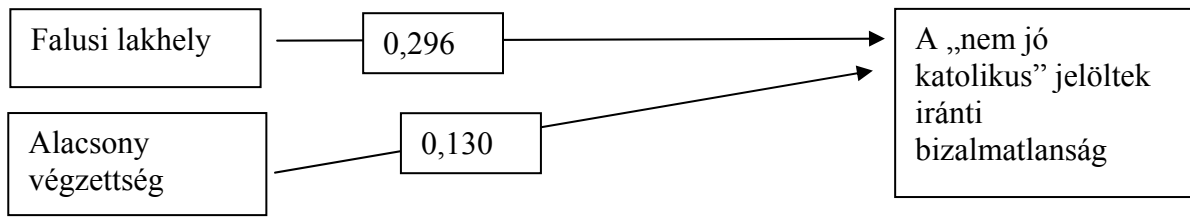

Látható, hogy bár az átlagokat összehasonlítva kisebb pontértéket kaptak ezek a tulajdonságok, mégis a válaszadók 88 százalékának nagyon vagy eléggé fontos a kompromisszumkésztség, 57 százalékának, hogy a politikus jó katolikus legyen és 60 százalékának a csíki születés. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a nem csíki származású és magukat nem vallásos katolikusként bemutató politikusok hátránya a választókért folyó versenyben jószerével behozhatatlan.

30. ábra. A nem csíki jelöltek iránti bizalmatlanságot magyarázó tényezők

31. ábra. A „nem jó katolikus jelöltek iránti bizalmatlanság”

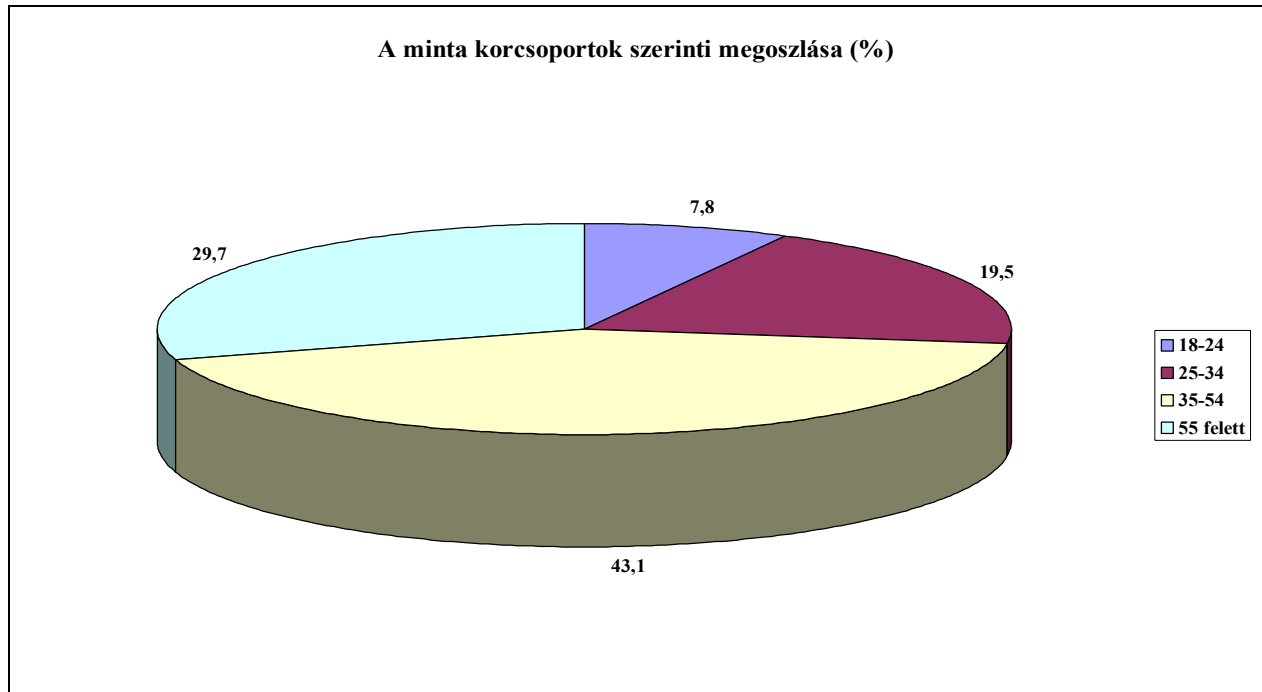
Amint az várható volt, a nem katolikus és nem csíki jelöltek iránt a vidéki és alacsony végzettségű jelöltek bizalmatlanok. A katolikusság szükségességét illetően a kor nem magyarázó változó. Ez összecseng azzal, hogy csíkban a vallásosság mértéke sem függ a kortól.

Csíkszereda

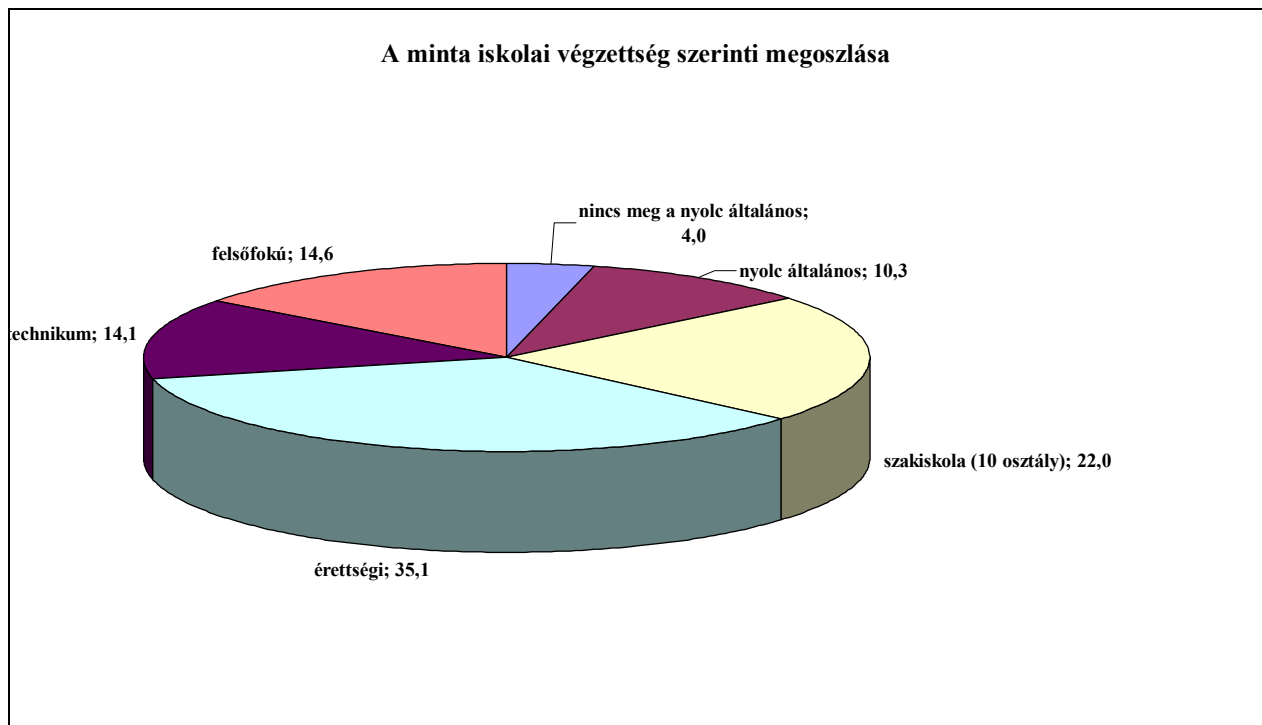
1. Alapmegoszlások

A minta korcsoportok szerinti összetételét illetően – akárcsak a csíki régió esetében – azt mondhatjuk, hogy a 18-25 év közötti és a hatvanöt feletti korcsoport némiképp alulreprezentált.

1. ábra

2. ábra

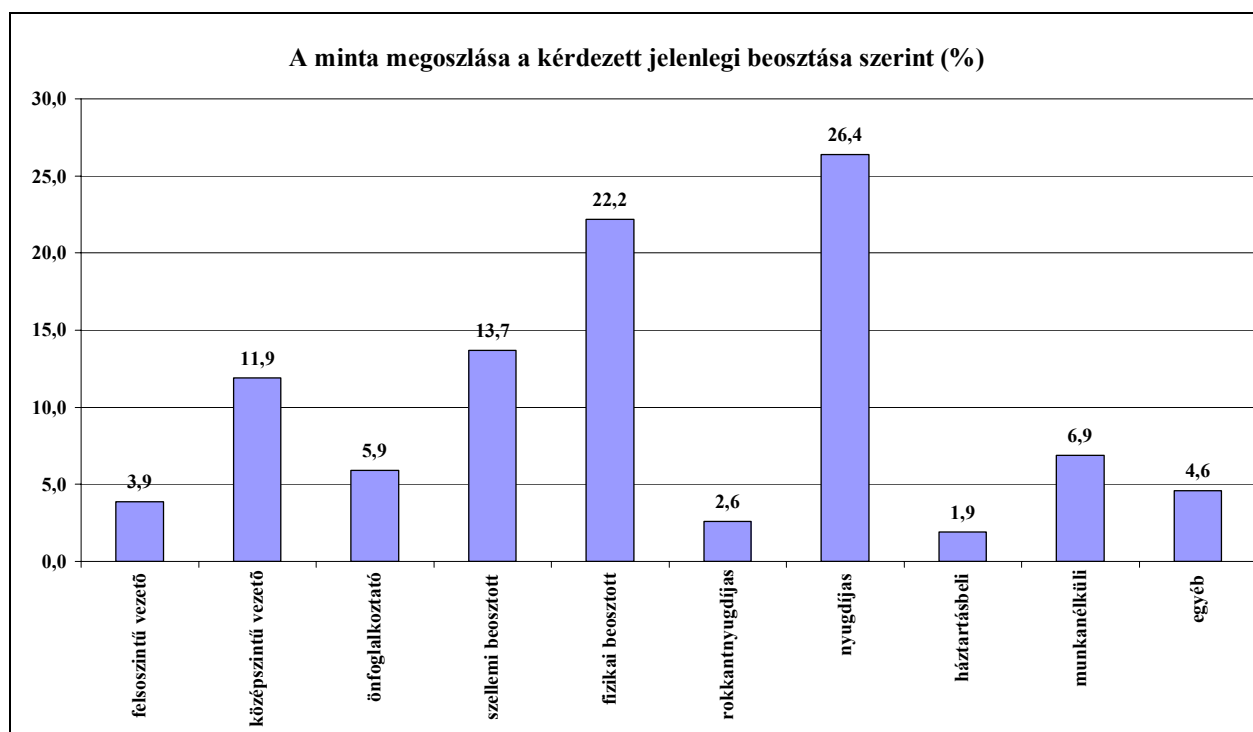
Vélhetően a fiatal és az idős korcsoport alulreprezentáltsága miatt a minta iskolai végzettség szerinti összetétele (2. ábra) is eltér a statisztikai kimutatásokban közölt adatoktól. Ebben az esetben a magasabb iskolai végzettségűek (a technikumot és felsőfokú intézményt végzettek) felülreprezentáltak.

2. táblázat. A minta gazdasági aktivitás szerinti megoszlása (százalékban)

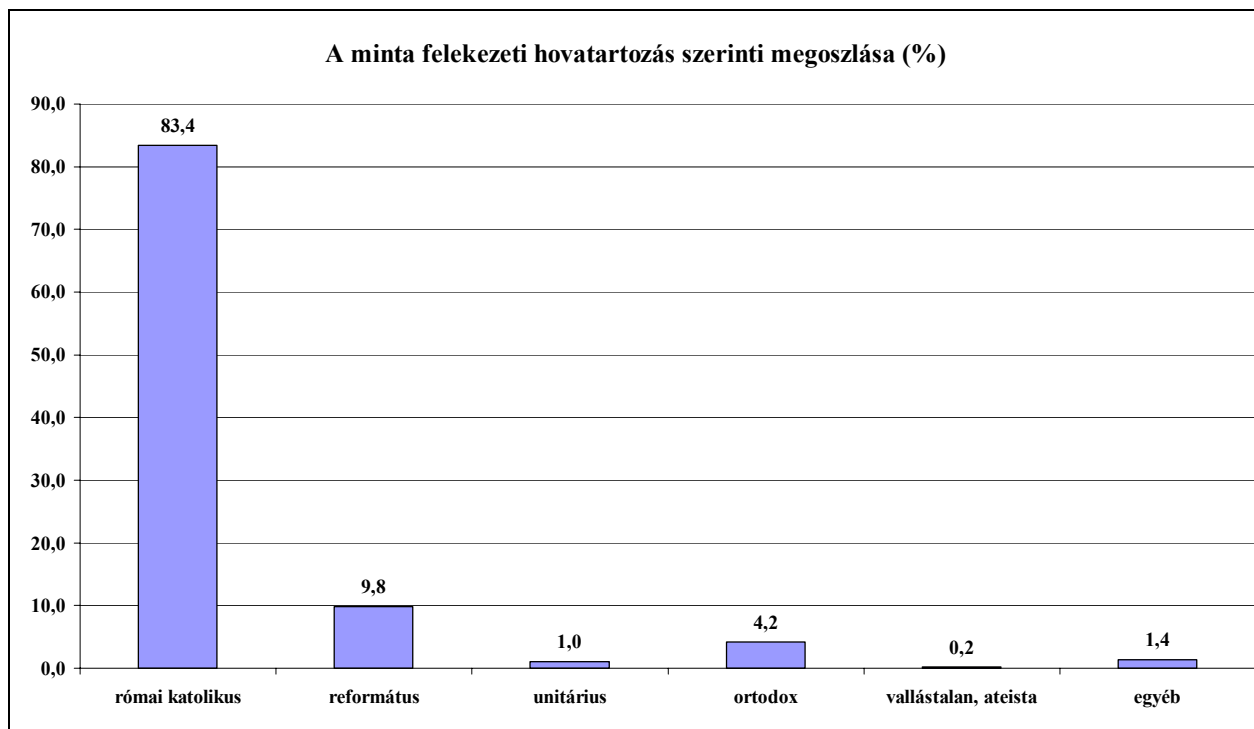
Dolgozik	52,8
Nem dolgozik	43,5
Nincs válasz	3,7

A válaszadók 53 százaléka dolgozik jelenleg, 44 százalékuk inaktív vagy munkanélküli, 4 százalékuk pedig nem adott választ erre a kérdésre. Kérdésre válaszolók jelenlegi beosztás szerinti megoszlása a következő:

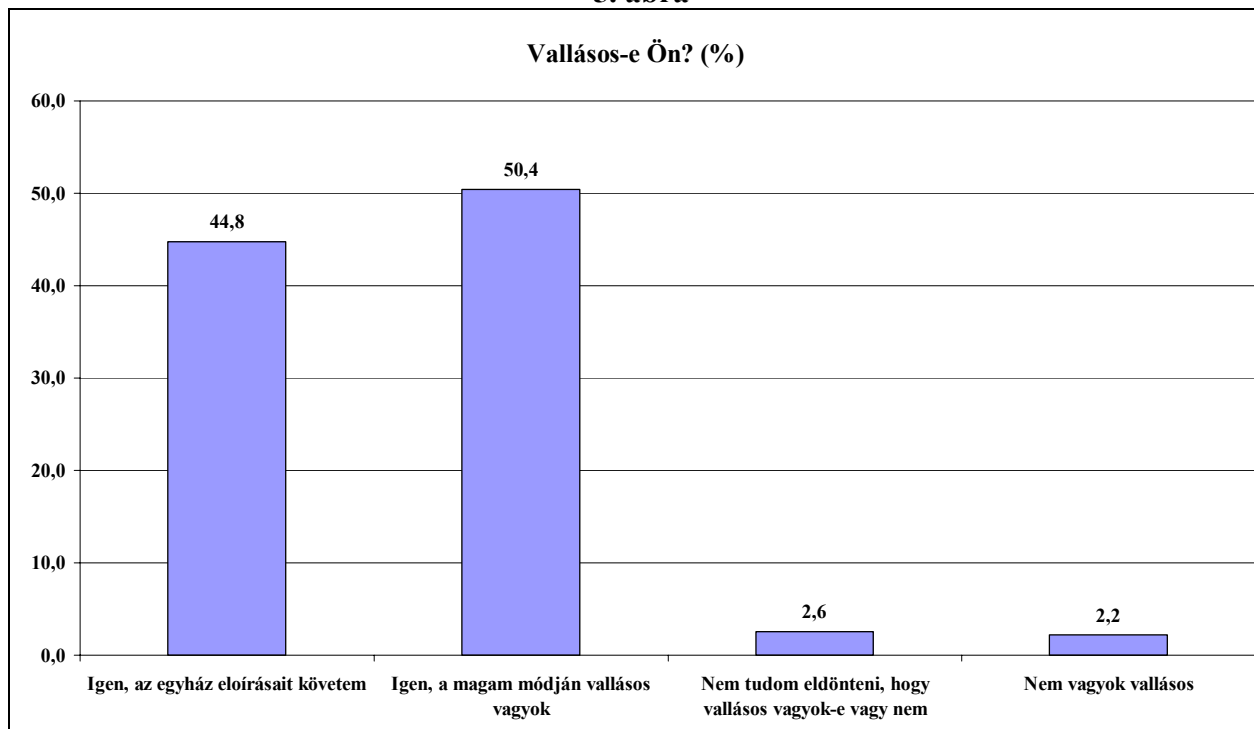
3. ábra

4. ábra

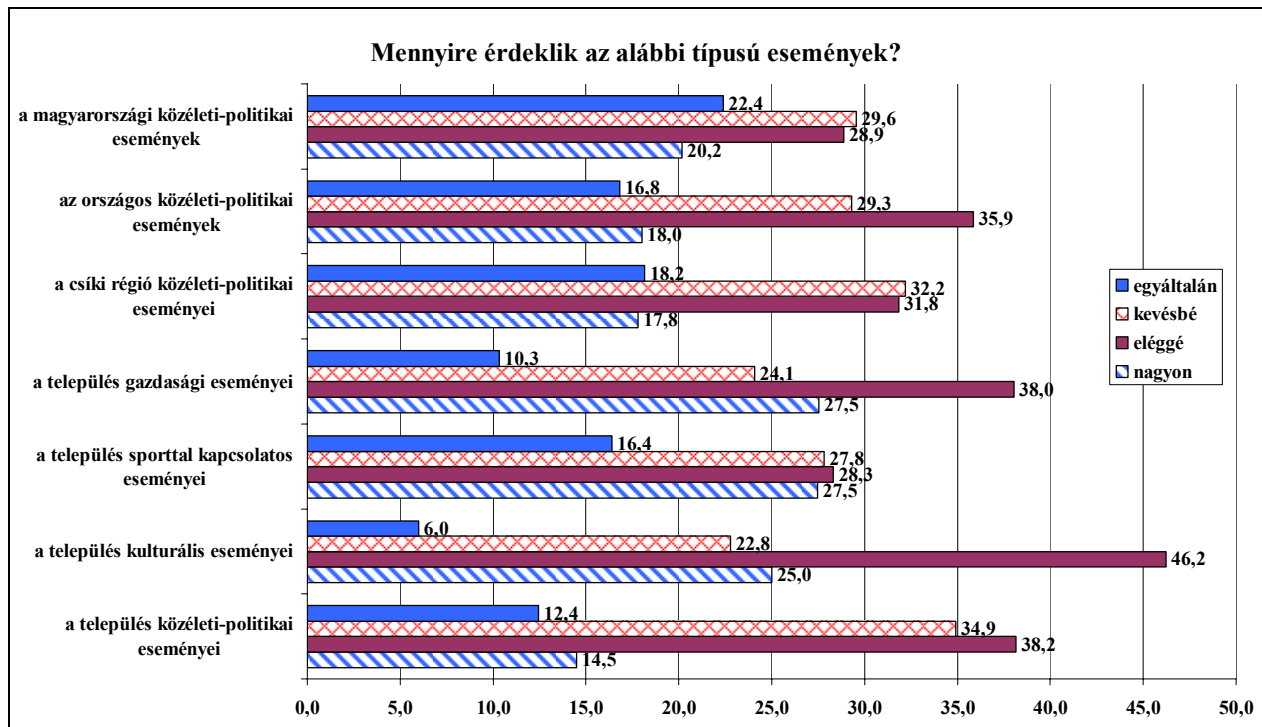

5. ábra

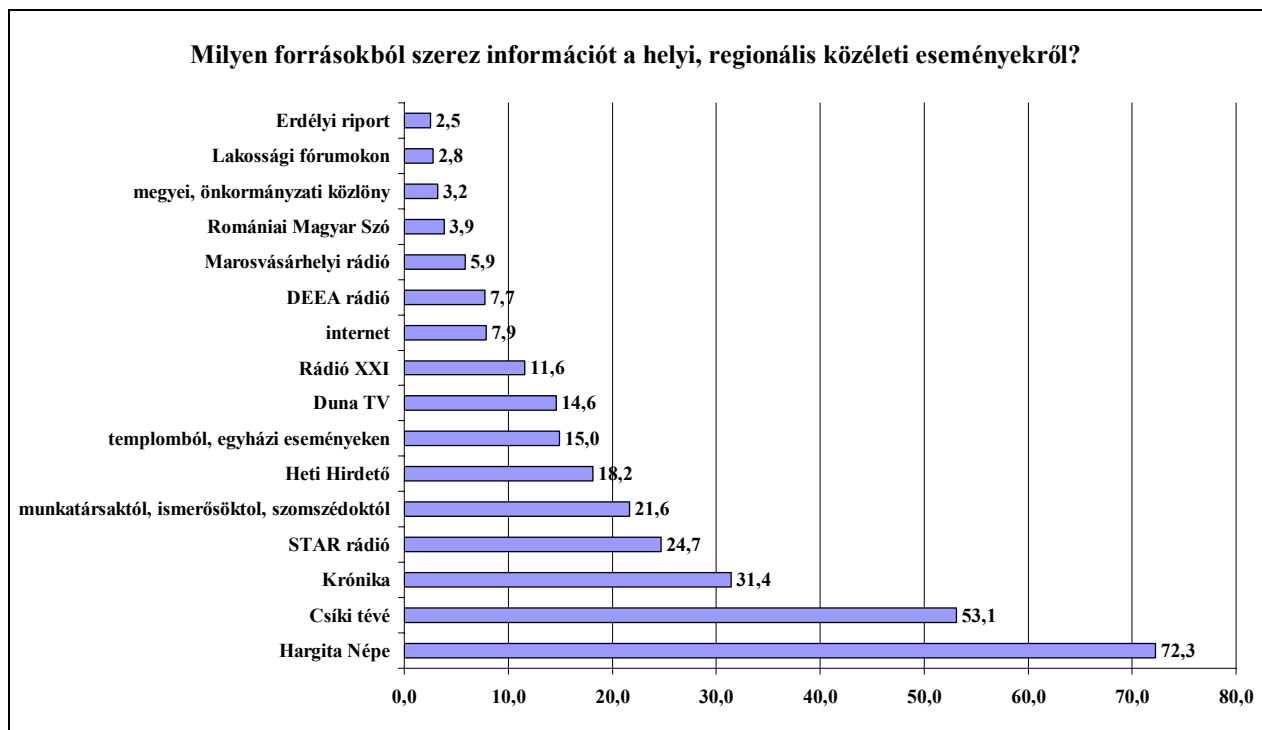

2. A közéleti politikai események iránti érdeklődés

6. ábra

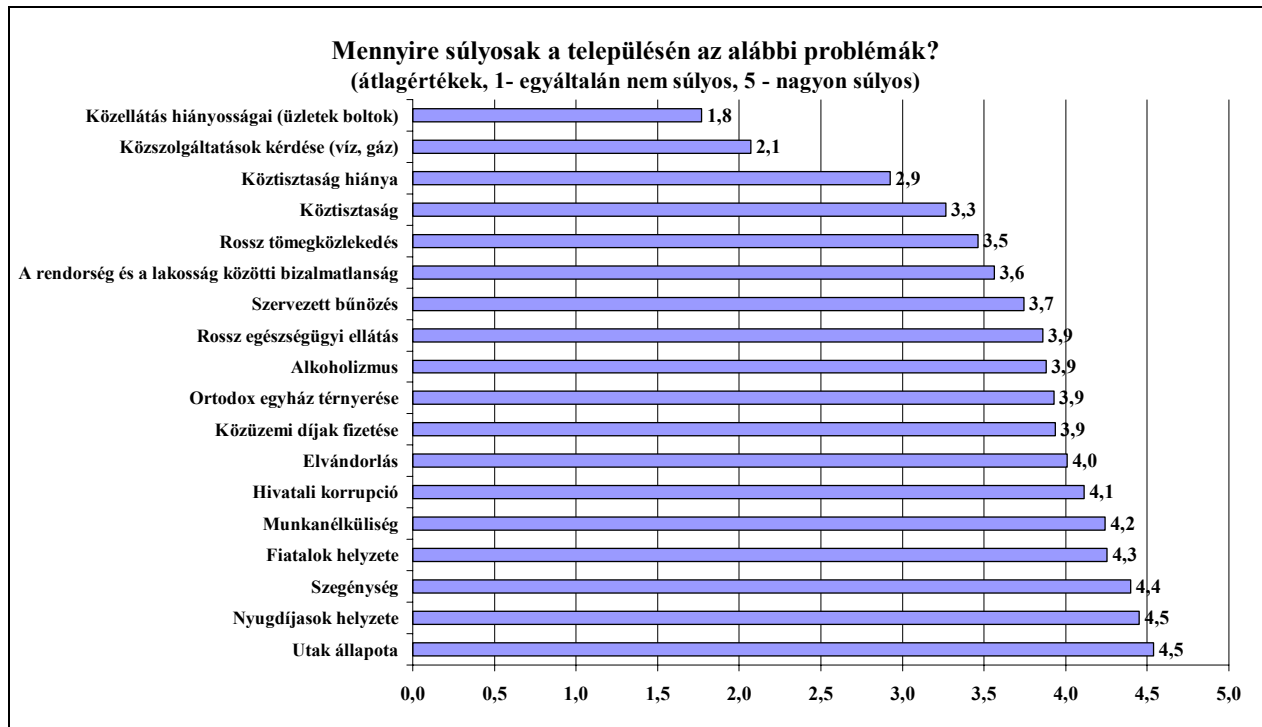

7. ábra

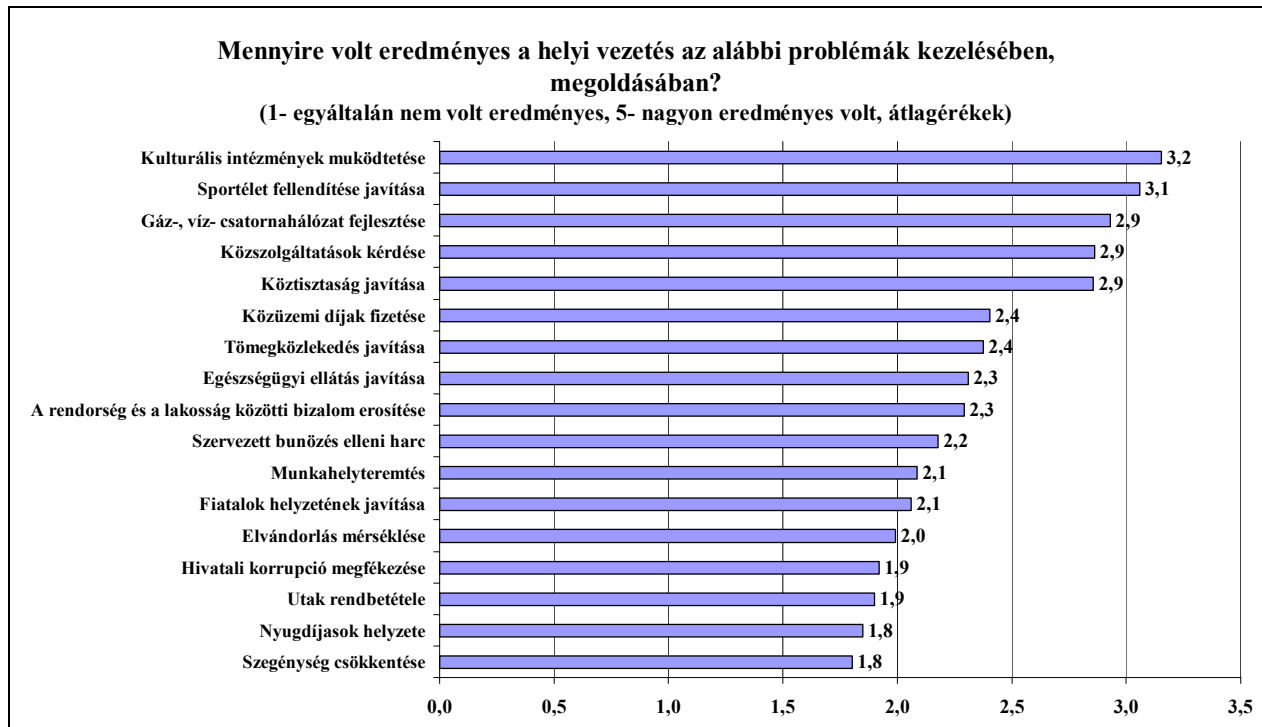

3. A települést érintő problémák és a helyi vezetés eredményeinek megítélése

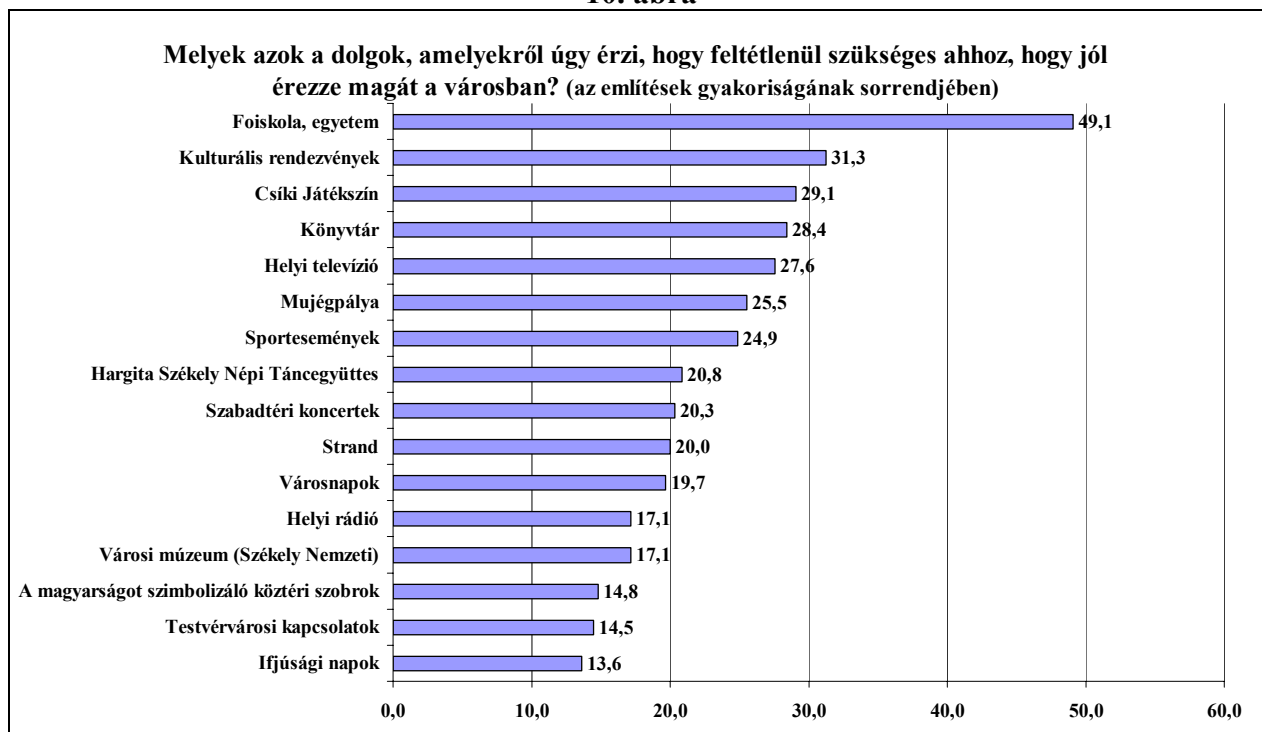
8. ábra

9. ábra

10. ábra

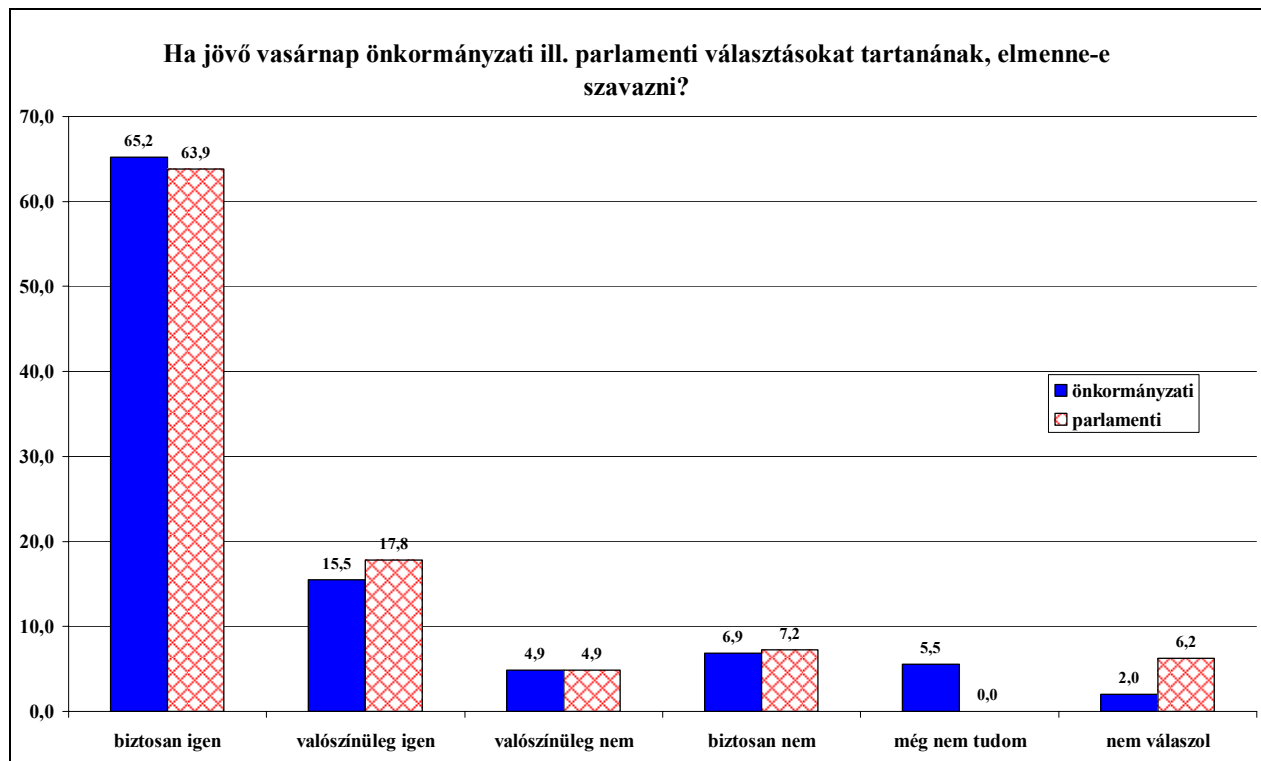

4. Választási preferenciák

4. 1. Részvétel

A csíkszeredai népesség körében a helyhatósági és a parlamenti választásokon való részvétel, akárcsak a Csík terület esetében meglehetősen magas, a szavazásról távolmaradók a lakosság kevesebb, mint egy tizedét teszik ki. A válaszok a következőképpen oszlottak meg.

11. ábra. – Választásokon való részvételi hajlandóság

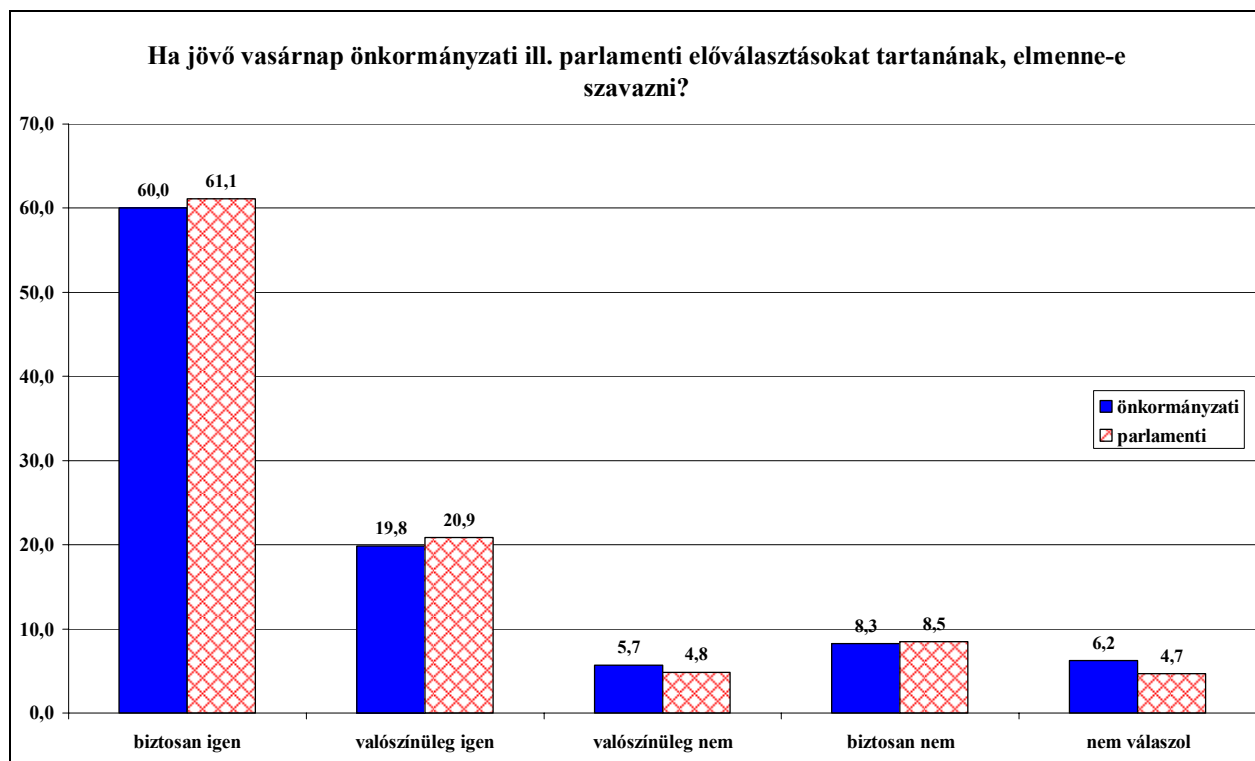

Fel kell hívni a figyelmet ugyanakkor arra, hogy az önkormányzati illetve a parlamenti választásokon való részvételi szándék mértéke sem tér el számottevően egymástól, ami azt jelenti, hogy vélhetően mindkét szinten ugyanazon mobilizációs sémák érvényesülnek. Ezt megerősítendő, adataink azt mutatják, hogy az önkormányzati választásokon biztosan szavazók több, mint 90 százaléka a parlamenti választásokon is résztvenne. Azt mondhatjuk tehát, hogy – a parlamenti választások nagyobb “etnikai tétje” ellenére – a választói részvétel hasonlóan alakul.

A választásokon való részvételt a lakosság legfontosabb szocio-demográfiai jellemzői szerint is megvizsgáltuk (ezúttal mind az igen, mind a nem válaszok esetében összevontuk a “biztosan” és a “valószínűleg” válaszokat). A bevont jellemzők közül (nem, életkor, iskolai végzettség, vallás, jövedelem, közéleti érdeklődés, RMDSZ-el való elégedettség) leginkább a

közéleti érdeklődés mutat szignifikáns összefüggést a választói részvétellel: minél inkább érdekelnek valakit a közéleti, politikai események, annál valószínűbb, hogy elmegy szavazni. Az RMDSZ különböző szintű (helyi, megyei, országos) szervezeteivel való elégedettség szintén pozitívan hat a szavazási hajlandóságra. Annak ellenére, hogy a választói részvétel csaknem független attól, hogy helyi vagy parlamenti választásokról van szó, helyi szinten a kor mutat szignifikáns összefüggést a választói hajlandósággal (minél idősebb a megkérdezett, annál nagyobb valószínűséggel megy el szavazni), a parlamenti választásokra vonatkozóan pedig elmondható, hogy a magasabb iskolai végzettségűek és a vagyonosabbak járulnának inkább az úrnákhoz.

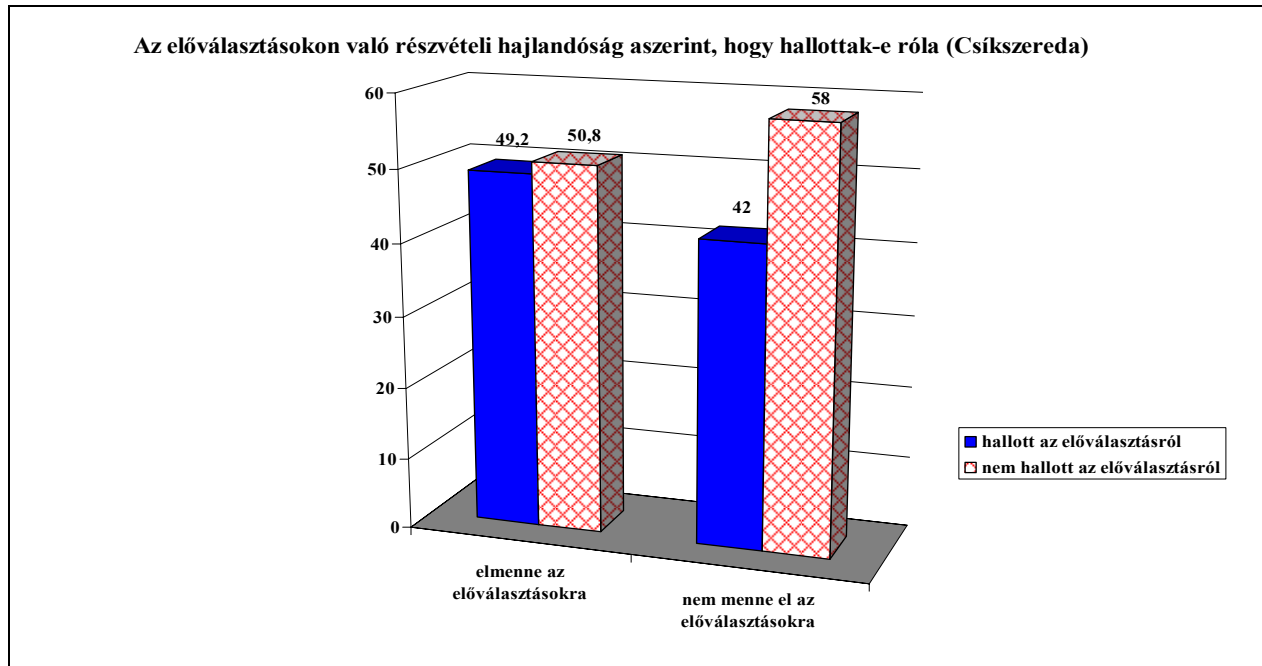
12. ábra. Az előválasztásokon való részvételi hajlandóság

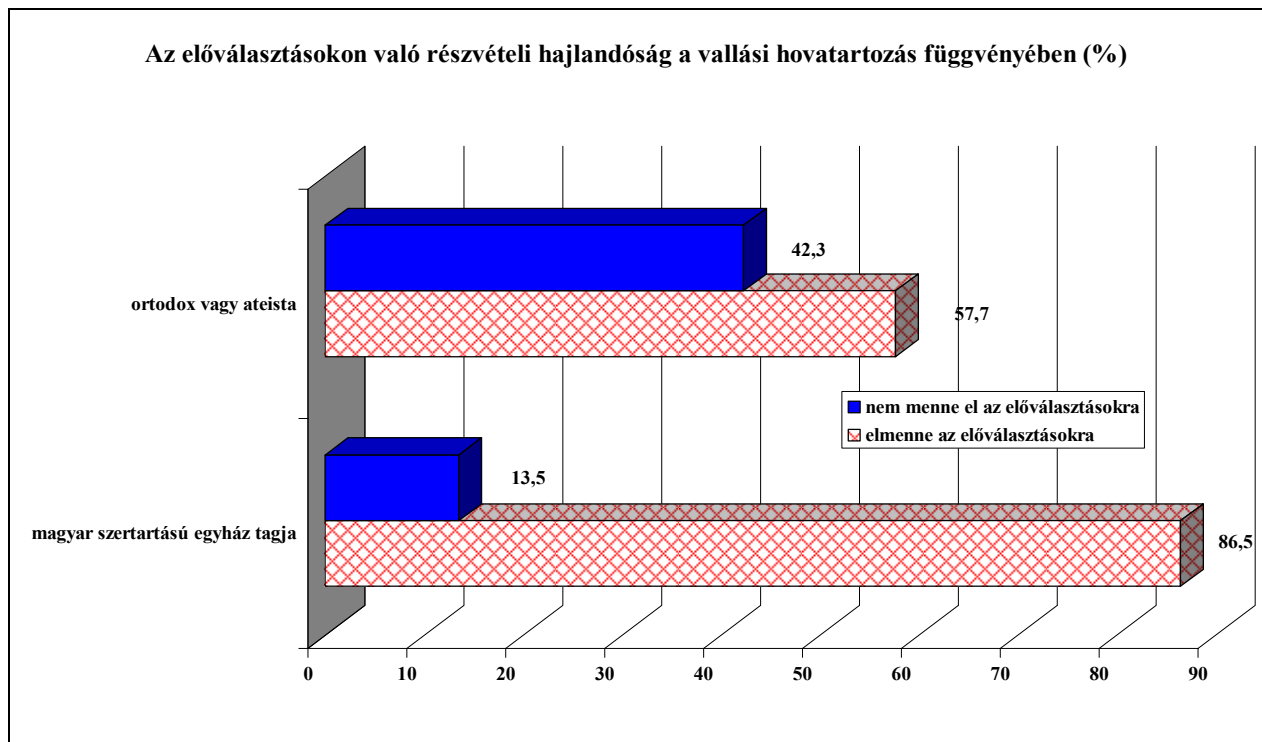
Akárcsak a csíki terület esetében, az RMDSZ által szervezett előválasztásokon való részvételi hajlandóság is 80 százalék körüli, mind a parlamenti, mind a helyhatósági előválasztásokra vonatkozóan. Ismételten fel kell hívni a figyelmet azonban arra, hogy a kérdésre igennel válaszolók csupán fele hallott a felvételt megelőzően az előválasztásokról (13. ábra). Ez ugyan több, mint 10 százalékkal magasabb arány, mint a csíki területre vonatkozóan rögzített adat, mindazonáltal az előválasztások igen alacsony ismertségére vall. Mindezek alapján minden okunk megvan annak a feltételezésére, hogy az előválasztásoktól való tömeges távolmaradást jórészt a

procedúra nem ismerete magyarázza és az RMDSZ vélhetően komolyabb lépéseket kell tennie az előválasztás intézményének megismertetésében és legitimitásának elfogadtatásában.

13. ábra

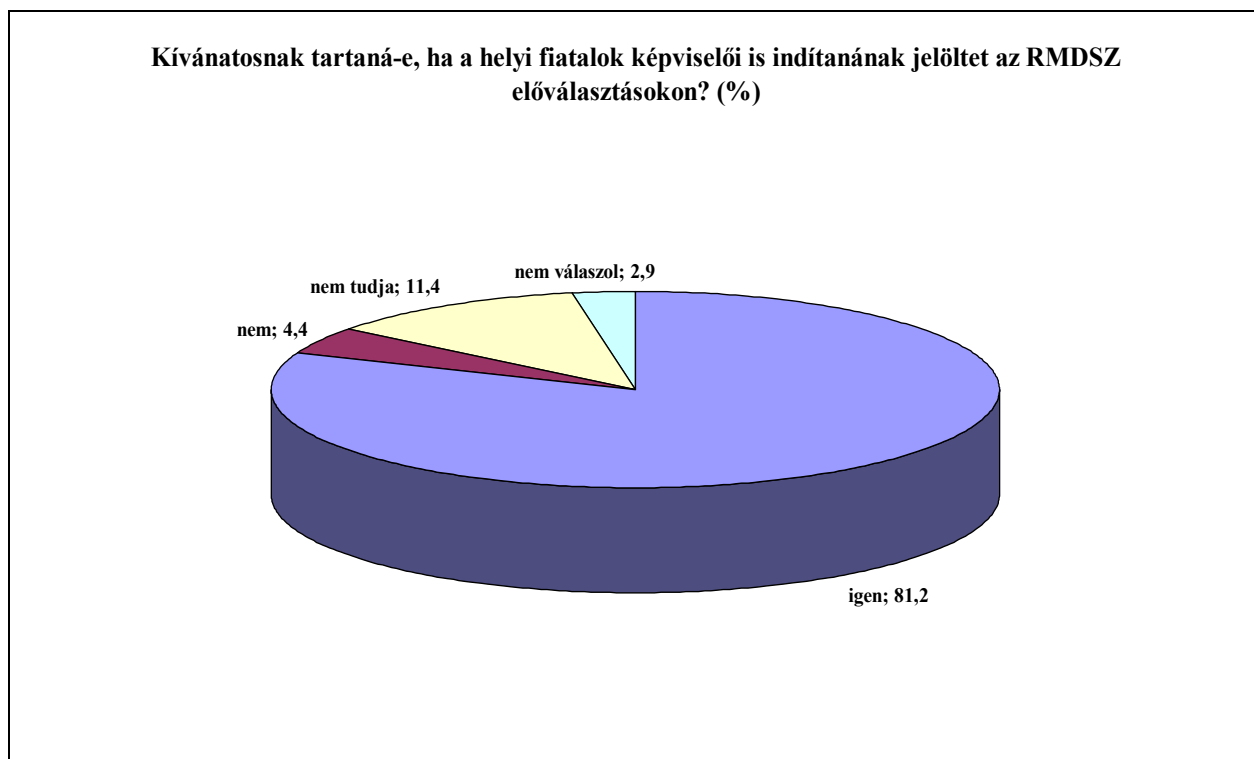
14. ábra

Az előválasztásokon való részvételi hajlandóságot szintén megvizsgáltuk a legfontosabb szociodemográfiai jellemzők szerint. Akárcsak a helyi és a parlamenti választásokra vonatkozóan, az előválasztásokra is a közéleti események iránt érdeklődő válaszadók mennének el az átlaghoz képest magasabb arányban. A magasabb részvétel szempontjából fontos továbbá, hogy a megkérdezett magyar nyelvű szertartási egyházhöz (katolikus, református, unitárius) tartozzon (14. ábra). Szintén a magasabb részvételt valószínűsíti az, ha valaki idősebb és elégedett az RMDSZ szervezeteinek a tevékenységével. Azok, akik az előjáró tulajdonságait illetően a helyiséget, a lokalitást más szempontok elé helyezték (egy előjáró legyen “csíki és jó katolikus”), kevésbé vennének részt az RMDSZ előválasztásokon. A többi bevont szociodemográfiai mutató (nem, iskolai végzettség, vagyoni helyzet stb.) ezúttal sem mutat szignifikáns összefüggést az “előválasztói” hajlandósággal.

Külön rákérdeztünk arra, hogy kívánatosnak tartaná-e, ha a helyi fiatalok képviselői is indítanának jelöltet az RMDSZ előválasztásokon. Az eredményeket az alábbi ábra mutatja.

15. ábra

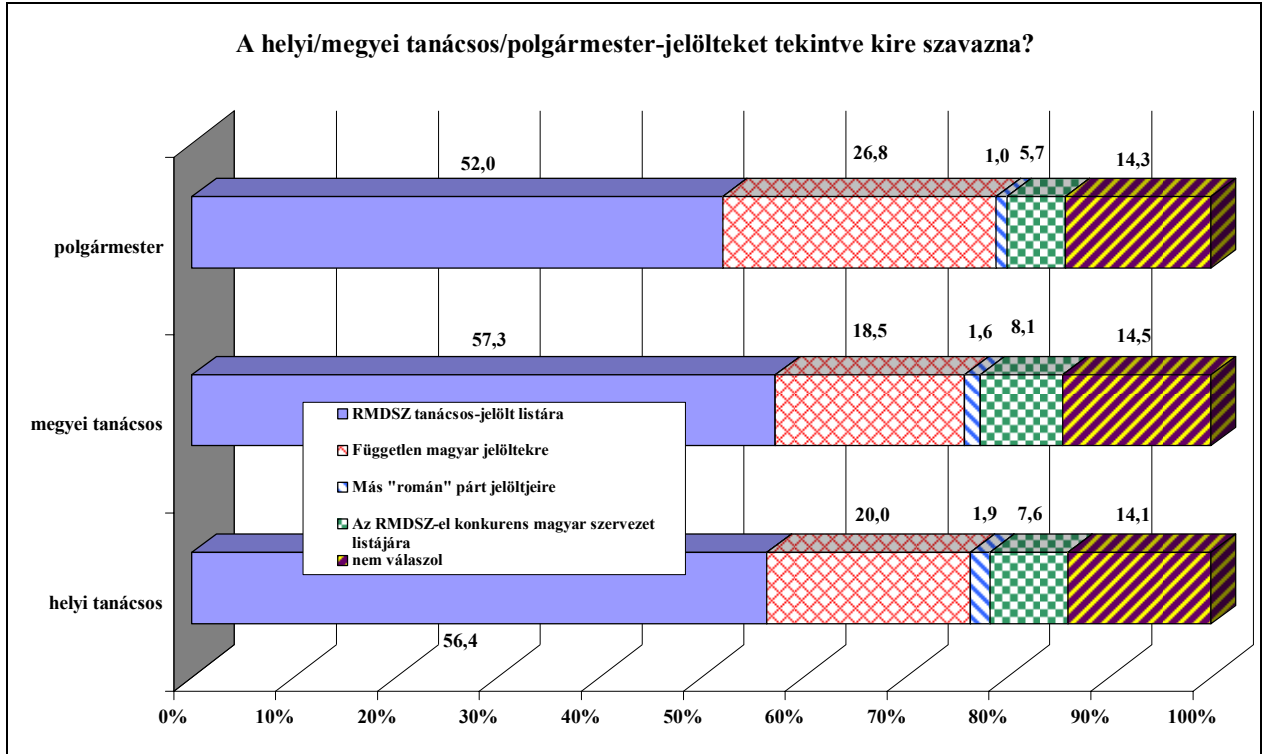

A megkérdezetteket arra kértük, javasoljanak maximum három fiatalot, akit alkalmasnak találnak arra, hogy a csíkszeredai választáson jelöltként induljon. A kérdésre 84 esetben kaptunk választ, ami a minta 14 százalékát teszi ki.

4.2. Pártpreferenciák az önkormányzati és parlamenti választásokon

Az önkormányzati választásokra vonatkozó pártpreferenciákat illetően (nyílt kérdés alkalmazásával) az alábbi eredményeket kaptuk:

16. ábra

Amint az ábrából látható, a válaszadók több, mint fele RMDSZ-listára adná a szavazatát, mind a polgármesteri, mind a tanácsosi funkciókat illetően. Független jelöltekre minden ötödik válaszadó szavazna, az RMDSZ-el konkurens magyar szervezetek támogatottsága 6-8 százalék között mozog. Szignifikánsan alacsonyabb az RMDSZ által állítandó polgármester-jelölt támogatottsága (a tanácsosi RMDSZ-listákkal szemben), ebben az esetben minden negyedik válaszadó független polgármester-jelöltre szavazna. A független jelöltre potenciálisan szavazó 154 megkérdezett közül azonban csak 24 személy nevezett meg konkrétan egy személyt a polgármesteri tisztség betöltésére (15 százalék). A kis esetszám miatt az 1. táblázatban közölt erre vonatkozó gyakoriságok statisztikai relevanciával nem bírnak:

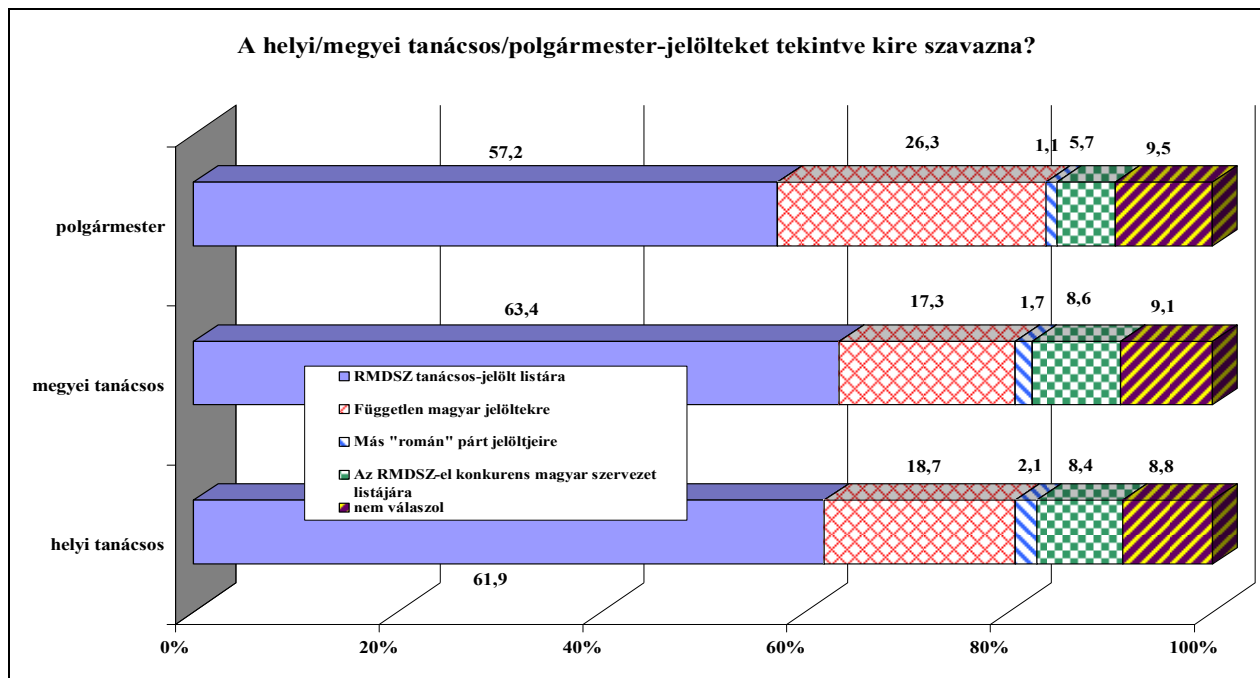
3. táblázat. A független polgármester-jelöltek támogatottsága

Csedő Csaba	9
Ráduly Róbert	5
Rákosi Zoltán	3
Szondy Zoltán	3
Bogos Zsolt	1
Bokor Márton	1
Hajdu Áron	1
Székesi Ferenc	1
összesen	24

Fontos megjegyezni továbbá, hogy a Csík vidékhez viszonyítva a csíkszeredai RMDSZ-jelöltek támogatottsága 15-20 százalékkal alacsonyabb. Ez különösen érvényes az RMDSZ által állítandó polgármester-jelöltre, aki (véltetően a tisztségét jelenleg betöltő csíkszeredai polgármester személye miatt) alacsonyabb támogatottságot élvez, mint a vidéken indítandó RMDSZ-es polgármester-jelöltek.

Egy további lépésként a kérdésre válaszolók közül kiszűrtük azokat, akik egy ezt megelőző kérdésre azt vallották, hogy nem mennének el szavazni a helyhatósági választásokon.

17. ábra

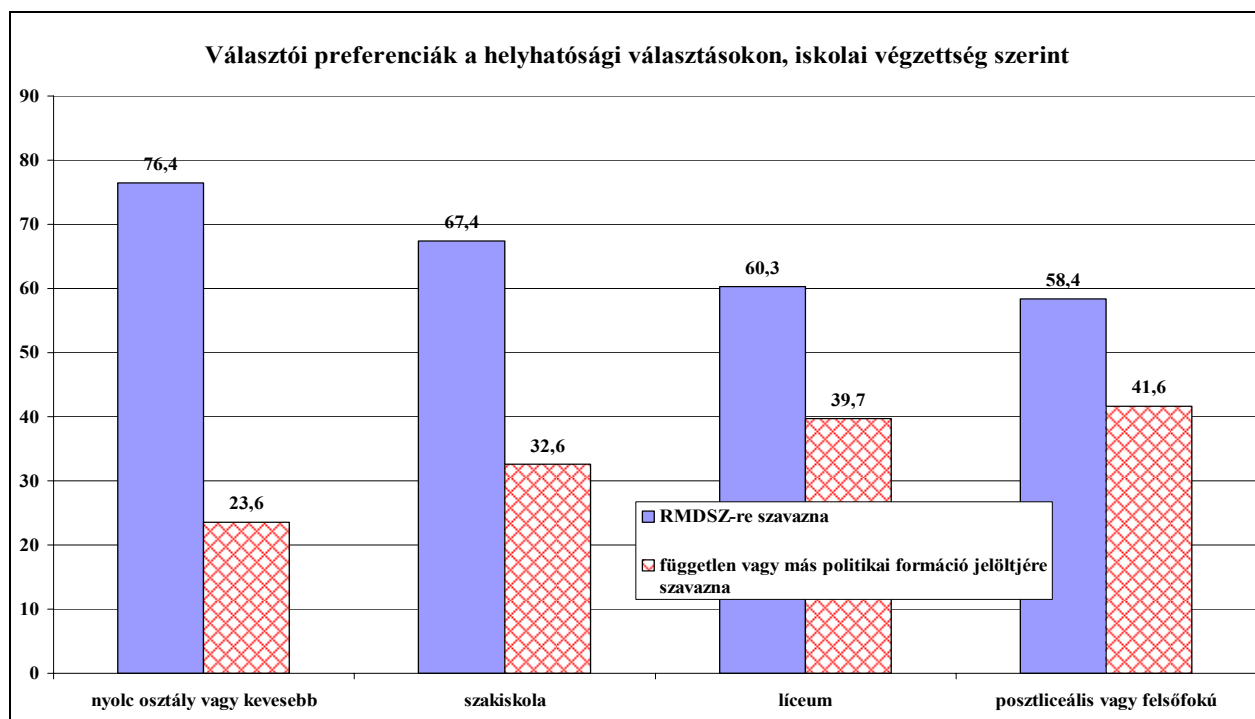

Az 16. és 17. ábrák összehasonlítása alapján látható, hogy amennyiben csak a szavazáson résztvevőket vesszük figyelembe, a nemválaszolók aránya lényegesen kisebb, miközben enyhén megnövekszik az RMDSZ jelöltjeinek a támogatottsága. Ez azt jelenti, hogy az RMDSZ

jelöltjeivel szimpatizáló választadók valamivel nagyobb arányban mennének el a helyhatósági választásokra, miközben a független jelöltet vagy más politikai formációt támogató megkérdezettek nagyobb valószínűséggel maradnak távol.

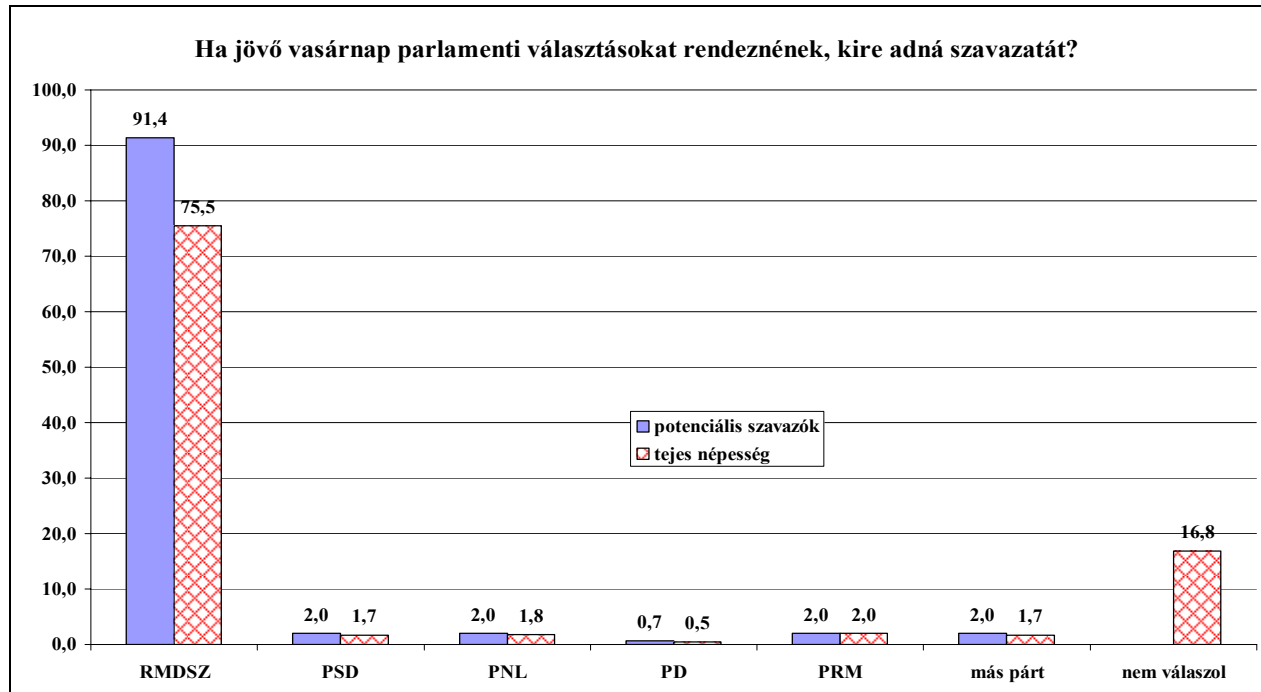
A helyhatósági választásokra vonatkozó preferenciákat az ismert szocio-demográfiai jellemzők szerint is megvizsgáltuk. Arra voltunk kíváncsiak, hogy az RMDSZ támogatottsága függ-e a lakosság nem, kor, iskolai végzettség, vagyoni helyzet stb. szerinti összetételétől. A választói preferenciákat ezúttal egy kétértékű változóval mértük (RMDSZ versus független vagy más politikai formáció jelöltjei). A vizsgálatot a szavazáson potenciálisan résztvevő megkérdezettek végeztük el. Adataink azt mutatják, hogy a helyhatósági választásokon az RMDSZ listájára nagyobb valószínűséggel szavaznak az idősebbek, az alacsonyabb iskolai végzettségűek (18. ábra) és a kevésbé vagyonos réteg. Nyilvánvaló módon az RMDSZ-re szavazna az, aki elégedett a szervezet tevékenységével, az eljárókkal kapcsolatos tulajdonságok szerint a lokalitás szerepének a hangsúlyozása viszont negatívan függ össze az RMDSZ jelöltjeire való voksolással. Ez azt jelenti, hogy azok a választók, akik azt várják el egy polgármester-jelölttől, hogy csiki legyen és katolikus, azok nagyobb valószínűséggel szavaznak nem RMDSZ jelöltre.

18. ábra

A parlamenti választások kapcsán a pártopciókra is nyílt kérdésben kérdeztünk rá. Az adatok alapján úgy tűnik, hogy a választáson valószínűleg résztvevők döntő többsége (91 százalék) az RMDSZ-re adná a szavazatát.

19. ábra

Amennyiben a nemválaszolókat is figyelembe vesszük, az RMDSZ támogatottsága a parlamenti választásokon a csíkszeredai lakosság körében 75 százalék körüli, ami ismét kb. 10 százalékkal marad el a csík-vidéken regisztrált aránytól. A különbségre a magyarázat valószínűleg abban keresendő, hogy a vidék néhány szocio-demográfiai jellemző tekintetében különbözik a csíkszeredai lakosságtól (alacsonyabban képzett, a vagyoni helyzete rosszabb, melyek – amint láthattuk – az RMDSZ-re szavazók nagyobb arányát valószínűsíti).

4.3. Az RMDSZ melletti magyar politikai alakulatok.

Akárcsak a csíki régió esetében az RMDSZ melletti magyar politikai alakulatokra való rákérdezés során is a megfelelő szervezeti háttér hiányából fakadó bizonytalanság mutatkozott meg a válaszokban. Erre a kérdésre a válaszadók 42 százaléka nem válaszolt (ami 7 százalékkal kevesebb, mint a vidék esetében). További 12 százalékuk pedig kifejezetten azt mondta, hogy

ilyen szervezet nincs, nem halott róla vagy nem érdekli. Az értékelhető válaszok aránya így 46 százalékra tehető.

4. táblázat. A kérdezettek által megnevezett RMDSZ-en kívül működő magyar politikai csoportosulás (az előfordulások gyakorisága szerint)

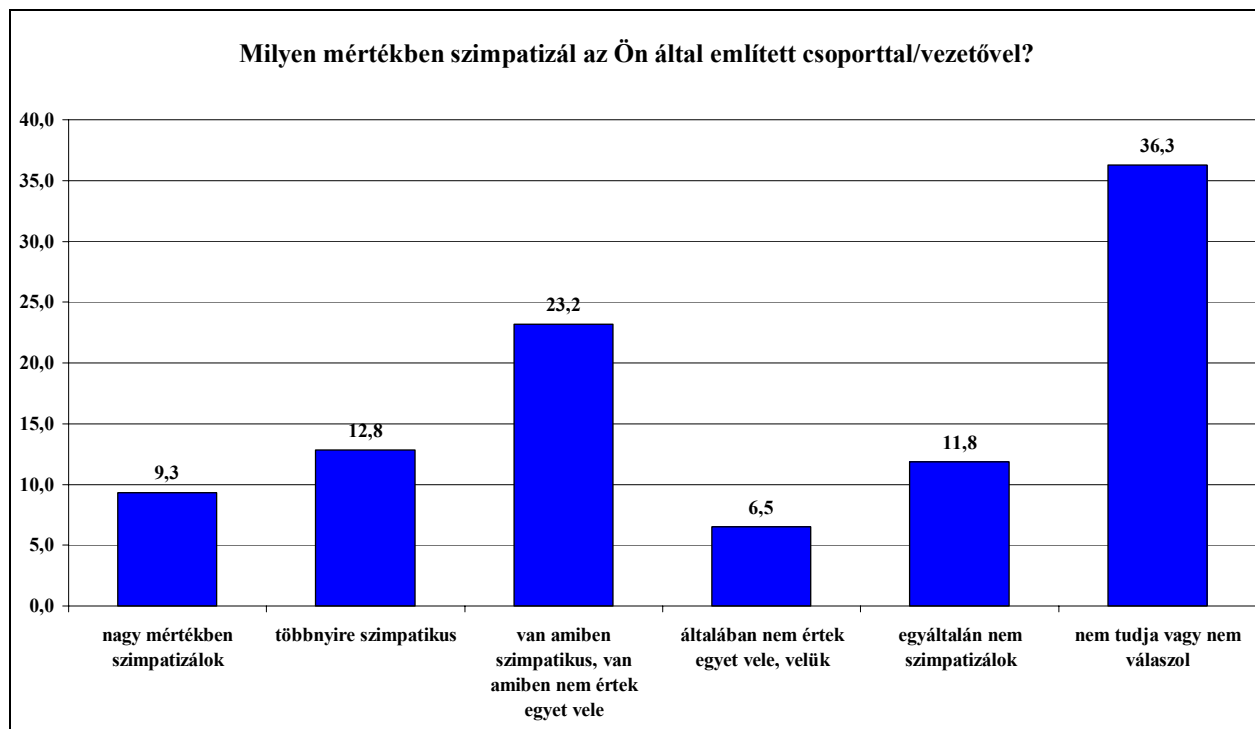
	Említések száma	A teljes minta százalékában
Székely Nemzeti Tanács	152	25,6
Magyar Polgári Szövetség	43	7,3
Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács	20	3,4
„Román párt” (elsősorban PNL)	17	2,9
Tőkés László	15	2,5
Egyéb (polgári kör, keresztény oldal, székely párt, MISSZ)	7	1,2
Udvarhelyért Polgári Egylet	4	0,7
Reform Tömörülés	3	0,5
Szász Jenő	2	0,3
Toró T. Tibor	2	0,3
Tulit Attila	1	0,2
Függetlenek	1	0,2
„hallottam róla de nem tudom megnevezni”	4	0,7
„nem hallottam róla” „nincs ilyen” „nem érdekel”	69	11,6
nem válaszolt	253	42,7

Csíkszeredában is, akárcsak a csíki régióban, a köztudatban leginkább jelen lévő szerveződés a Székely Nemzeti Tanács (SZNT), amit minden negyedik válaszadó említett. A csíkszeredai mintán az előfordulási gyakoriságok tekintetében a második helyre a Magyar Polgári Szövetség került (43 említés, 7,3 százalék), ezt követi az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács (20 említés, 3,4 százalék) és a román pártok (2,9 százalék).

Akárcsak a csík vidék esetén, a csíkszeredai adatok alapján is hangsúlyoznunk kell, hogy nem volt olyan válasz, amely az RMDSZ-en kívüli politikai erőket csíkszéki kezdeményezéssel vagy politikussal azonosította volna. Megfordítva ez azt jelenti, hogy nincs olyan csíki politikus, akit a szavazók egyértelműen az RMDSZ ellenzékével azonosítanak.

A megnevezett csoportosulással vagy személlyel kapcsolatos szimpátiára vonatkozó kérdéseinkre kapott válaszok az alábbi megoszlásokat mutatják:

20. ábra

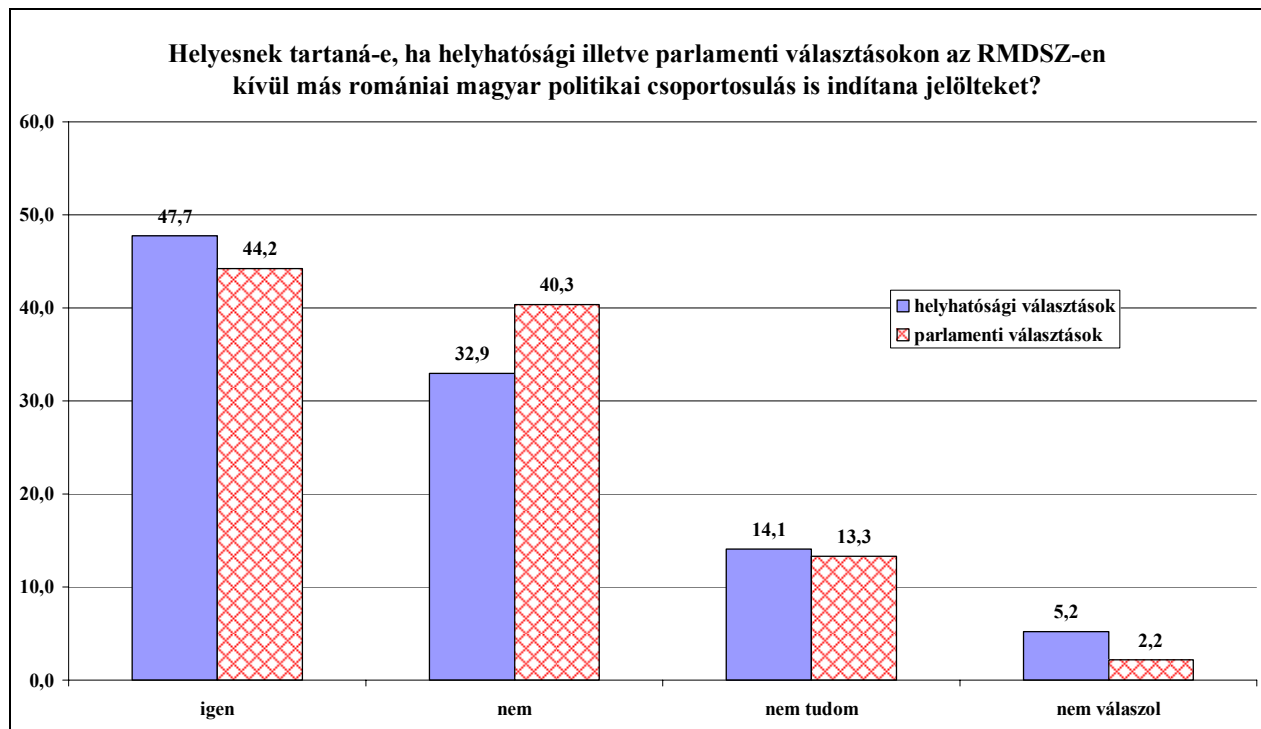
A válaszadási arány ezúttal is magasabb, mint a csíki régióban, az érvényes válaszok azonban hasonló megoszlást mutatnak. A kérdésre válaszolók 15 százaléka nagy mértékben, 20 százaléka többnyire szimpatizál az említett csoporttal és egyharmadra tehető azoknak az aránya, akik az illető csoportosulás egyes lépéseit szimpatikusnak, másokat kevésbé szimpatikusnak találják. Csíkszeredában csaknem minden ötödik válaszadó említette, hogy egyáltalán nem szimpatizál az RMDSZ-en kívül működő politikai csoportokkal, személyekkel.

Akárcsak a régióban, Csíkszereda esetében sem bizonyult igaznak az a feltételezésünk, miszerint az RMDSZ-en kívüli politikai szervezeteket inkább azok tudnak megnevezni, akik szimpatizálnak ezekkel.

Az előző kérdéshez viszonyítva lényegesen egyértelműbb válaszokat kaptunk amikor arra kérdeztünk rá, hogy helyesnek tartanák-e, ha a választásokon az RMDSZ-en kívül más politikai csoportosulás is indítana jelölteket. Tekintettel a parlamenti választások nagyobb etnikai tétjére, azt vártuk, hogy válaszadóink az önkormányzati választások kapcsán jóval „engedékenyebbek”, lényegesen magasabb arányban támogatnák az RMDSZ mellett induló más magyar csoportosulások választási ambícióit. Ehhez képest az eltérések nem annyira markánsak, mint ahogy azt vártuk, ami ismételten azt a korábbi hipotézisünket erősíti meg, miszerint a helyi és központi autoritás képviselőinek a megválasztása mögött hasonló mentális sémák állnak. Az

adatok szerint a válaszadók egyharmada nem támogatja a helyhatósági választásokon az RMDSZ-en kívüli jelöltállítását, a parlamenti választásokra vonatkozóan ez az arány 40 százalék.

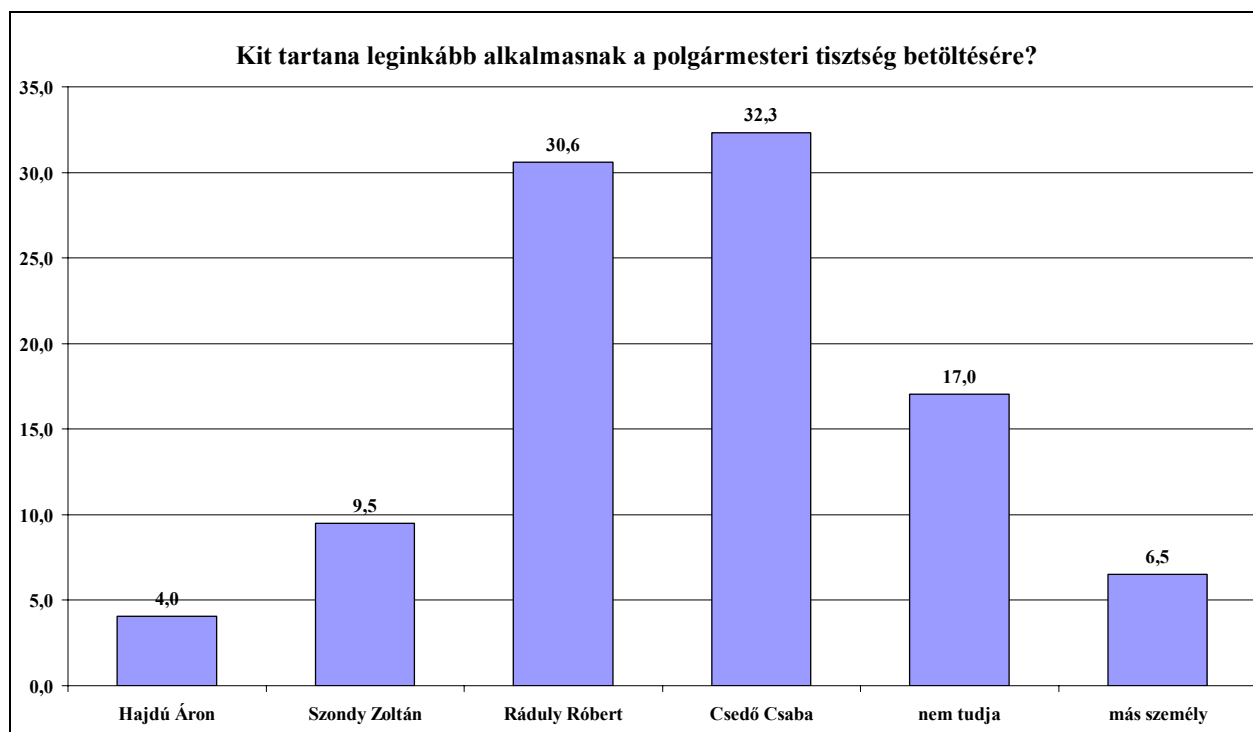
21. ábra

4.5. Lehetséges polgármesterjelöltek

Zárt kérdésben kérdeztünk rá arra, hogy kit tartanának a csíkszeredai lakosok a leginkább alkalmasnak a polgármesteri tisztség betöltésére. A százalékos megoszlásokat az alábbi ábra szemlélteti:

24. ábra

Amennyiben a megnevezett jelöltek indulnak a polgármesteri választásokon, kiélezett verseny várható a válaszadók csaknem egyharmada által támogatott Ráduly Róbert és Csedő Csaba között. Igen magas azonban a bizonytalanok és a nem válaszolók aránya (17 százalék), akiknek a mozgósításában a kampány hatékonysága kulcsszerepet játszik majd. Ezt az alcsoportot a szokásos szocio-demográfiai jellemzők mentén alaposabban megvizsgáltuk. A választástól távolmaradók valamint a bizonytalanok körében érthető módon felülreprezentáltak azok, akiket kisebb közéleti érdeklődés, politikai aktivitás jellemez. Ezzel összhangban adataink azt mutatják továbbá, hogy minél kiforrottabb elképzelése van a választónak arról, hogy milyennek kell lennie a város elöljárójának, annál kevésbé hajlamos a távolmaradásra. Így nagyobb választói aktivitás jellemzi azokat, akik a személyes kvalitásoknak (határozott, hozzáértő, stb.) tulajdonítanak átlagosnál fontosabb szerepet és kisebb mértékben ugyan, de azokat is, akik a lokalitás szerepét („legyen csíki és katolikus”) hangsúlyozzák. A választásra nagyobb valószínűséggel mennek el illetve kiforrottabb preferenciáik vannak azoknak, akik elégedettebbek az RMDSZ tevékenységével. A helyhatósági választásokon várható választói aktivitás nem mutat összefüggést sem a korral, sem a jövedelmi helyzettel vagy az iskolai végzettséggel és nemek szerint sem változik.

Hasonló módszerrel (lineáris regresszió) vizsgáltuk meg a két legnépszerűbb polgármesterjelölt potenciális szavazótáborának összetételét is. Egyetlen szignifikáns eltérést

találtunk: a nagyobb jövedelemből gazdálkodó (sőt, föld- vagy erdőterülettel rendelkező) háztartások inkább Rádulyra szavaznának. Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy a bevont jellemzők szerint (nem, életkor, iskolai végzettség, munkaviszony, közeleti érdeklődés, eljáró-profil) a két jelölt potenciális szavazótábora hasonló heterogenitást mutat. Az, hogy a lakosok Rádulyra vagy Csedőre szavaznának, nem függ attól sem, hogy mennyire elégedettek az RMDSZ tevékenységével.

Amint a 12. ábrában láthattuk, a válaszadók 6,5 százaléka más polgármester-jelöltre szavazna. A 4. táblázat ezeket a személyeket tartalmazza, az előfordulási gyakoriságuk sorrendjében.